

KÖNYVTÁRI INTÉZET

KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS

2019/10

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

---

28. évfolyam 10. szám

2019. október

Tartalom

Műhelykérdések

- Darabosné Maczkó Beáta:** Az Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár rendezvény-szervezési tapasztalatai 3
- Horváth Tamás – Tóth-Barbalics Veronika:** Mondjuk és mutassuk!
A 2019. évi Országos Könyvtári Napok rendezvényei a Mezőgazdasági
Könyvtárban 13
- Horváth Sándor Domonkos:** KSZR-könyvtárfejlesztések Győr-Moson-Sopron
megyében 26

Konferenciák

- Szabó Panna:** Felsőoktatási könyvtárak az IFLA-konferencián: pillanat-
és jövőképek 29
- Varga Tímea:** Szabad hozzáférés a joghoz, esélyegyenlőség: a Jogi Könyvtárak
Szekció előadásai az IFLA-konferencián 36
- Dancs Szabolcs:** IFLA-konferencia – mindenekelőtt – a szabványok és
a szerzői jog szemszögéből 44

Perszonália

- Szilágyi Irén:** In memoriam dr. Simon Zoltán 50

From the contents

- Beáta, Darabosné Maczkó:* Experience of organizing events at the Ferenc Entz Library and Archives (3)
- Tamás, Horváth – Veronika, Tóth-Barbalics:* Say and show! Events at the National Library Days 2019 at the Agricultural Library (13)
- Tímea, Varga:* Free access to law, equal opportunities: lectures of Law Library Section at the IFLA conference (36)

Cikkeink szerzői

Dancs Szabolcs, az OSZK munkatársa; *Darabosné Maczkó Beáta*, a Szent István Egyetem Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár könyvtárosa; *Horváth Tamás*, az MMgMK Mezőgazdasági Könyvtár olvasószolgálati csoportvezetője; *Szabó Panna*, az ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár Gyűjteményszervezési Osztályának osztályvezető-helyettese; *Szeifer Csaba*, a Csorba Győző Könyvtár Kapcsolati Csoportjának csoportvezetője; *Szilágyi Irén*, a debreceni Méliusz Juhász Péter Könyvtár nyugalmazott igazgatóhelyettese; *Tóth-Barbalics Veronika*, az MMgMK Mezőgazdasági Könyvtár könyvtári és agrárinformációs főosztályvezetője; *Varga Tímea*, az Országgyűlési Könyvtár jogi szakreferense

Szerkesztőbizottság:

Bánkeszi Lajosné (elnök)

Dancs Szabolcs, Mezey László Miklós, Németh Márton, Rózsa Dávid, Szeifer Csaba

Szerkeszti:

Tóth Béla István

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest I., Budavári Palota F épület; Telefon: 224-3797; E-mail: 3k@oszk.hu;

Internet: ki.oszk.hu/3k, epa.oszk.hu/01300/01367, [facebook.com/konyvkonyvtarkonyvtaros](https://www.facebook.com/konyvkonyvtarkonyvtaros)

Közreadja: a Könyvtári Intézet

Felelős kiadó: **Fehér Miklós**, a Könyvtári Intézet igazgatója

Technikai szerkesztő: **Nagy László**

Borítóterv: [\[Gerő Éva\]](#)

Nyomta a NALORS Grafikai Nyomda, Vác

Felelős vezető: **Szabó Gábor**

Terjedelem: 8,25 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta az

Emberi Erőforrások Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alap

Nemzeti Kulturális Alap

Terjeszti a Könyvtári Intézet

Előfizetési díj 1 évre 4800 Ft. Egy szám ára 400 Ft.

HU-ISSN 1216-6804

Darabosné Maczkó Beáta

Az Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár rendezvényszervezési tapasztalatai

*„A’ mi az mennyekben az egek alkotása; az a’ földön, a’ kertek plántálása.”
(Lippai János)*

Rövid intézménytörténet

Az 1860-ban alapított Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár a Szent István Egyetem Budai Campusának szervezetébe tartozó nyilvános felsőoktatási szakkönyvtár, amely az egyetem Élelmiszertudományi, Kertészettudományi, valamint Tájépítészeti és Településtervezési Karán folyó oktató, kutató, tanulmányi és közművelődési tevékenységet segíti.

Intézményünk életében nagyon sok működést befolyásoló változás történt az elmúlt évtizedekben. A 2010-es év mérföldkő, mivel a könyvtár új épületbe költözött, és ezzel egy időben igazgatóváltás is történt. Ettől az évtől Megyeriné Viola Andrea vezeti az intézményt, akinek az irányításával zajlott az egyetem központi épületéből történő kiköltözés, és az új épület birtokba vételével járó feladatokkal való szembenézés. Működésünk új színtere a Budai Arborétum felső kertjében álló, könyvtári célokra felújított egykori egyetemi étterem lett, a kollégium szomszédságában.

2010 és 2019 között a munkatársi létszám 26 %-kal csökkent: négy dolgozótól kellett megválnunk gazdasági okokból, jelenleg a könyvtár és levéltár dolgozói

létszáma kilenc fő. A szervezetünk minden munkatársa több feladatkört is ellát, ezért több munkacsoportban is részt vesz. Célunk, hogy a viszonylag kis létszámmal, de bővülő feladatkörrel (pl. MTMT, használoképzés) is zökkenőmentesen tudjuk ellátni feladatainkat.

Rendezvényszervezés

A költözés után érezhető lett a hallgatói látogatottság visszaesése és az oktatókkal meglévő napi szintű kapcsolat lazulása, az egyetem központjától való távoltság miatt. Úgy ítéltük meg, hogy ennek orvoslását segíthetjük a használoképzés erősítésével és a közművelődési területen már bevált rendezvényszervezéssel. Az új infrastruktúra adta lehetőségeket kihasználva kutatásmódszertani tréningeket, adatbázis-bemutatókat szerveztünk, de úgy éreztük, hogy ezek mellett más programokkal is próbálkoznunk kell.

Könyvtárunkban a klasszikus könyvtári rendezvényeknek, mint amilyenek például a könyvbemutatók vagy a tudományos-ismeretterjesztő előadások, nem volt hagyománya az addigi korlátozott térbeli lehetőségek miatt, így teljesen új területet kellett megismernünk. Kiállításokat korábban is szerveztünk, ezen a téren rendelkezünk tapasztalatokkal. 2011-től kezdve az új, tágas épületben közösségépítő és marketing céllal tudatosan kezdtünk rendezvényeket tartani. Tanulmányoztuk a létező jó gyakorlatokat, és munkatársaink kreativitására építve kezdtünk programokat szervezni. Rendezvényeinkről részletesen beszámolnak az éves jelentéseink, nyomon követhetők vendégkönyvünkben, honlapunkon és a közösségi médiában. Végigtekintve az elmúlt tíz év programjain, láthatjuk egyes rendezvények kiteljesedését, mások elhalását. Az általunk kipróbált programtípusok a következők voltak:

- alumni beszélgetés,
- tudományos konferencia,
- kiállítás,
- könyvbemutató,
- hallgatói minikonferencia,
- könyvtár- és szolgáltatásbemutató séta,
- tankönyvbörze,
- filmvetítés,
- egyéb, hallgatói közreműködésen alapuló program (pl. rajzverseny, kertrendezés).

Csaknem minden kiállításunk a campus intézménytörténetéhez kötődik, ezek egyszeri, jeles évfordulós alkalmak. 2010 óta tizennégy kamarakiállítást szerveztünk, melyek az intézménytörténethez, az egyetem jubileumi évfordulóihoz kötődnek. Előfordult, hogy egyéb apropó kapcsán szerveztünk kiállítást, mint 2013-ban, amikor a retrospektív konverzió során kezünkbe került olasz nyelvű

és témájú értékes szakirodalmat mutattunk be a Magyar-Olasz Kulturális Évad keretén belül. A kiállítás „*A mi Itáliánk – La nostra Italia – Olaszország egy magyar egyetemi könyvtár gyűjteményében; könyvek, folyóiratok, diplomamunkák, akadémiai kapcsolatok iratanyagai tükrében*” címmel jött létre.

A zöldkönyvtári programok aktualitása függ az évszakkal járó teendőktől – ilyenek a kertrendezés, virágültetés – és az Európai Hulladékcsökkentési Hét meghirdetett kampányaitól. Ez utóbbi keretében tartottunk bolhapiacot, ahol a felesleges, de jó állapotú tárgyak gazdát cserélhettek; hallgatói minikonferenciát, ahol mindhárom budai karról részt vettek hallgatók előadóként; valamint filmvetítést az élhető városokról.

Könyvbemutatóink egy oktatói megkereséssel kezdődtek, és elmondhatjuk, hogy a publikáló egyetemi közösség már számít arra, hogy színvonalas és autentikus körülmények között mutathatja be művét. 2010 óta hat könyvbemutatót tartottunk. A Budai Campus tudományterületeihez kapcsolódó műveket mutatjuk be szerzői felkérésre. Emlékeztet a „*Biodiverzitás a Soroksári Botanikus kertben*” című könyv 2016-os, a Növénytan Tanszék és Soroksári Botanikus Kert, valamint a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság kutatói által írt szakkönyv bemutatója, melyet nagy érdeklődés övezett. Legutóbb dr. Bodor Péter adjunktus mutatta be állományunk ritka, muzeális ampelográfiai szakirodalmát.

A legnagyobb számban egy-egy témához, előadóhoz kötődő könyvtári beszélgetést tartottunk. Több év kellett ahhoz, hogy mára kiforrott programról beszélhessünk.

Az első ilyen jellegű eseményre 2011-ben került sor, melyet a Könyvtár új épületbe költözésének évfordulójára szántunk. Ez egy nagyszabású rendezvény volt a döntéshozókkal, tervezőkkel, kivitelezőkkel együtt ünnepelve. Meghívott előadóink, Nyúlne dr. Pühra Beáta borász, dr. Szafián Zsolt kertészmérnök és Bardóczi Sándor tájépítész a campus három karát képviselte, Entz Géza művészettörténész pedig az intézményalapító leszármazottjaként tartott előadást. A kellemes fogadtatáson és a jó hangulaton felbuzdulva elhatároztuk, hogy a következő évben ismét megrendezzük az eseményt, de már csak egy előadóval, hogy a meghívottra és a témára is megfelelő figyelmet tudjunk fordítani. A rendezvény időpontját továbbra is november-december tájékára tettük, és ezt követően is *Könyvtári beszélgetés*, illetve *Adventi beszélgetés* címmel hirdettük meg. Elképzelésünk lényege az volt, hogy alumni programot hozunk létre: beszélgetésre hívjuk egyetemünk olyan egykori hallgatóit, akik tanult szakmájukban dolgoznak és jelentős eredményeket értek el. Vendégünk volt többek közt Alföldy Gábor Europa Nostra-díjas okleveles táj- és kertépítész mérnök; Fekete-Szabó György élelmiszeripari üzem mérnök, a Dreher Sörgyárak Zrt. beruházási és kockázatkezelési vezetője. Mivel a programot számottevő érdeklődés övezte a campuson, így két irányban fejlődött tovább:

A Budapesti Corvinus Egyetem
Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár

szeretettel meghívja Önt és barátait

A mi Itáliánk

*Olaszország egy magyar egyetemi könyvtár
gyűjteményében,*

*könyvek, folyóiratok, diplomamunkák, akadémiai
kapcsolatok irattanyagjai tükrében*

című kiállításának megnyitójára,

2013. október 24.
csütörtök 11⁰⁰ órára.

A kiállítást megnyitja:

Mariarosaria Sciglitano, PhD
olasz nyelvi lektor
BCE Idegen Nyelvi Oktató- és Kutató Központ

Dr. Kállay Miklós
egyetemi tanár, tanszékvezető, intézetigazgató
BCE SZBI Borászati Tanszék

A kiállítás megtekinthető:
2013. október 24 – december 20.
a könyvtár nyitva tartási idejében

Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár
1118 Budapest, Szűret utca 2-18.
Tel.: 482-6587 <http://efkl.uni-corvinus.hu/>

In: Rivista della Ortofrutticoltura Italiana. 1909.
vol. 58.

La Biblioteca e Archivio Entz Ferenc
dell'Università Corvinus di Budapest
sono lieti di invitare Lei e i Suoi amici
all'inaugurazione della mostra

La nostra Italia

*L'Italia nella raccolta di una
biblioteca universitaria ungherese
libri, pubblicazioni, tesi di laurea, relazioni accademiche*

giovedì, 24 ottobre 2013, ore 11.00

Inaugureranno la mostra:

dott.ssa Mariarosaria Sciglitano
Lettrice di lingua italiana
Istituto per la Didattica e la Ricerca
delle Lingue Straniere
dell'Università Corvinus di Budapest

prof. Miklós Kállay
Direttore
Istituto di Viticoltura ed Enologia
dell'Università Corvinus di Budapest

La mostra sarà visitabile
dal 24 ottobre al 20 dicembre 2013
durante gli orari di apertura della Biblioteca

Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár
1118 Budapest, Szűret utca 2-18.
Tel.: 482-6587 <http://efkl.uni-corvinus.hu/>

Kiállítás meghívó – 2013

1. 2016-ban a Szent István Egyetem Kertészettudományi Kar Dísznövény-termesztési és Dendrológiai Tanszék, valamint egyik meghívott előadónk, Lukács Zoltán kertészmérnök, a Garden Kft. vezetője felkérésére kibővítettük a programot. Az együttműködésben szerveződő rendezvénysorozat célja a kertész és tájépítész szakma múltjának és jelenének bemutatása egy-egy kiváló szakember életútján és munkásságán keresztül, hogy elősegítsük a hallgatóság jövőképeinek erősödését, szakmai kapcsolatainak bővülését. A program a „Kertek, földi egek – könyvtári esték” címet kapta, a szorgalmi időszakra havonta egy beszélgetést terveztünk. 2017-ben hat estét tartottunk, olyan neves, az idősebb generációhoz tartozó professzorokkal, mint Mócsényi Mihály, Tóth Imre és Szalai József.
2. Megtartva az eredeti elképzelést, évente egy alkalommal *Ő is itt végzett!* címmel fiatal, sikeres egykori egyetemi hallgatónk mutatkozik be az ifjúságnak. Célunk, hogy a hivatásukban aktív, pályájuk csúcsán lévő szakemberektől motivációt, esetleg kapcsolati tőkét nyerjenek a jelenlegi hallgatók. Az elmúlt években dr. Syposs Zoltán, a Coca-Cola Hellenic Bottling Company QSE (Quality, Safety and Environment) vezetője és a 2017-es év agrárembere; Mutsy Árpád, a Bio-Fungi Kft. tulajdonosa, idén pedig Szabó József, a FŐKERT Nonprofit Zrt. vezérigazgatója volt a vendégünk.

A Szent István Egyetem
Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár
valamint a
Kertészettudományi Kar Szőlészeti Tanszéke
nagy szeretettel meghívja a

Könyvóriások:

Betekintés az Entz Ferenc Könyvtár
és Levéltár szőlészettudományi
gyűjteményébe
című bemutatóra.

Időpont:
2018. április 4. 17:00

Helyszín:
Szent István Egyetem
Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár
Budapest, Szűret u. 2-18.

Előadó:
Dr. Bodor Péter
(SziE, Kertészettudományi Kar, Szőlészeti Tanszék)

Plakát – 2018

Nagy figyelmet fordítunk arra, hogy beszélgetéseinket az általunk kiszolgált három kar tudományterületéhez kapcsoljuk, és arányosan hívunk meg vendégeket a kertészet, a tájépítészet és az élelmiszertudomány területéről. Mivel alumni beszélgetésekről van szó, ezért fontos, hogy a meghívott előadó a campuson végzett egykori diák legyen. Ettől mindössze egy esetben tekintettünk el. Az előadókat szervezőpartnereink javaslatára, illetve személyes kapcsolatainkra építve hívjuk meg. 2018-tól kezdve felvételt készítünk programjainkról, melyeket az egyetemi archívumban kívánunk közzétenni.

Eredmények

2012-ben nagy reményekkel telve láttunk neki a rendezvényeink szervezéséhez, ám hamar szembesültünk a nehézségekkel. Azonos marketing mellett a programjaink látogatottsága teljesen vegyes és kiszámíthatatlan volt számunkra.

Rendezvényeinken jelenléti ívet adunk körbe, és regisztráljuk a résztvevők létszámát. Azt tapasztaltuk, hogy azok az alumni rendezvények értek el nagy látogatottságot, amelyekre nagyon ismert előadó érkezett, vagy ha egy tantárgyhoz kötődően, oktatói rászervezéssel valósultak meg. Számunkra is meglepő módon a Mőcsényi Mihály professzorral és Bálint Györggyel való beszélgetésre megtelt az olvasóterem, az egyetem polgárai és külső felhasználók is nagy számban jelentek meg az eseményeken. Fekete-Szabó Györggyel, a Dreher Sörgyárak Zrt. beruhá-

zási és kockázatkezelési vezetőjével is nagyon kellemes és hasznos beszélgetést folytatott a jelenlévő hallgatói csapat, akiket a Campus Sör- és Szeszipari Tanszékének oktatója hozott a rendezvényre.

Az alábbi grafikon a rendezvényeinken résztvevők számának alakulását mutatja, az adatok az éves statisztikákból származnak.

Be kell vallani, hogy kezdeti lelkesedésünket nehéz volt ébren tartani, és nem kudarcként megélni néhány kevésbé látogatott programot. Szorosan együttműködünk a Hallgatói Önkormányzattal és a három kar szakkollégiumával, de a tanórán kívüli aktivitás mindig a hallgatók összetételétől, motiváltságától függ, ami teljesen változó képet mutat. Nehezíti a dolgot a felsőoktatás osztott képzéseinek sajátossága, hiszen egy hallgató leginkább három, öt illetve két éven keresztül tagja az egyetemnek, tehát lecsökkent a hallgatók nálunk töltött ideje. Továbbá azt tapasztaltuk, hogy egy általunk kitalált és szervezett programot a szakkollégiumok is igyekeztek megvalósítani, ami nem túl szerencsés ugyanazon intézmény keretein belül. Az életkori sajátosságot figyelembe véve azonban semmi csodálkozni való nincs ezen, hiszen fiatal felnőttként most próbálják lelkesen megvalósítani önmagukat és elképzeléseiket.

Ha sikerül együttműködésre lépni az egyetemi hallgatóssággal, akkor remek dolgokat hozhatunk létre. Ezt támasztja alá a *Tanintézetől az Akadémiáig* című állandó intézménytörténeti kiállítás közös szervezése 2015-ben, amit a Rerrich Béla Tájépítész Szakkollégiummal együttműködésben valósítottunk meg a campus főépületében. Ez több hétig tartó közös szakmai munkát jelentett a tájépítész hallgatókkal. Továbbá nagy siker volt 2017-ben az Európai Hulladékcsökkentési Héten az élelmiszerpazarlás témában a hallgatók részére szervezett minikonferencia, ahol a vállalkozó kedvűek bemutathatták kutatásaikat. Nem utolsósorban az előadónak kiváló gyakorlati lehetőséget nyújtott a TDK-megmérettetés előtt.

Ekkor felkeltette a diákság érdeklődését, azonban a következő években érdeklenség miatt nem tudtuk újra megszervezni. Csökkent a következő évfolyamok aktivitása, illetve a szakkollégium próbálkozott hasonló rendezvényel.

„Kertek, földi egek” című sorozatunk azonban váratlan népszerűsége tett szert az egyetemi oktatók körében. Professzoraink közvetlen, színes előadásmódja, az életutak történései, a témák érdekessége mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az esetek jól sikerüljenek. A programunk eredményeképp 2019-ben elindult egy egész oldalas cikksorozat a *Kertészet és Szőlészet* szakfolyóiratban *Kertész arcképek* címmel. Ebben kéthetente nagy kertész elődökről – pl. Ormos Imréről, Mathiasz Jánosról –, olvashatunk írásokat, akiknek emlékét és szakmai örökségét ápolnunk kell.

Az évek során megismertük a saját szervezeti működésünk határait is a rendezvényszervezés tekintetében. Mindezeket és a programjaink értékét, továbbá az egyetemi oktatók irányából érkező nagy érdeklődést figyelembe véve folytatjuk a programokat, de a rendezvények számát csökkentettük a 2018-as évben.

Konklúzió

Kis munkatársi létszámmal rendelkező felsőoktatási könyvtár számára a rendezvényszervezés csupán kiegészítő marketing eszköz lehet. A legfontosabb partnerek, az egyetemi hallgatók, akik életkori sajátosságaik és az intézményben töltött rövid tanulmányi idejük miatt kevésbé motiválhatók aktív részvételre. Nem érdemes csüggedni emiatt, mert valójában számokkal nem mérhető hatása van azon hallgatók számára, akik részt vesznek a programokon. A legfontosabb

az, hogy az erőforrások felmérésével tervezzünk rendezvénynaptárt, szem előtt tartva, hogy a hagyományos könyvtári szolgáltatások színvonala nem csökkenhet.

Rendezvényeink 2011–2019

2011.

1. Szeptember 30. Hallgatói példaképek a könyvtárban – vendég dr. Mócsényi Mihály professor emeritus.
2. November 2. Hallgatói példaképek a Könyvtárban – vendég Nyúlne dr. Pühra Beáta borász, Dr. Szafián Zsolt kertész és Bardóczi Sándor tájépítész, Entz Géza művészettörténész.

2012

1. November 12. könyvbemutató – *Fenntartható szemléletű szántóföldi növénytermesztés* című könyvsorozat 2-3. kötet.
2. December 6. tudományos ülés – Entz Ferenc születésének évfordulója alkalmából
3. December 13. Beszélgetések a könyvtárban – vendég Stefler István tájépítész – a Budai Várnegyed és a Várlejtők fejlesztési koncepciójának bemutatása.
4. Tavaszi szemeszter – rajzpályázat.

2013.

1. Május 27. kiállítás – *Probocskai 100*, Probocskai Endre születésének 100. évfordulóján.
2. Szeptember 12. tankönyvbörze.
3. Október 24. kiállítás – *La nostra Italia, Olaszország egy magyar egyetemi könyvtár gyűjteményében – könyvek, folyóiratok, diplomamunkák, akadémiai kapcsolatok iratanyagai tükrében*, a 2013-as magyar-olasz kulturális évadhoz kapcsolódó program.
4. November 11. Beszélgetések a könyvtárban – vendég Alföldy Gábor okleveles kert- és tájépítész mérnök.

2014.

1. Február 19. könyvbemutató – Tóth Magdolna: *Az alma. A Magyarország kultúrflórája* sorozat 77. kötete.
2. Február 28., március 7. filmvetítés – *Tájítók tudói 1–5*. Ismeretterjesztő filmsorozat a hazai kert- és tájépítész szakmáról.
3. Április 9. könyvbemutató – Csemez Attila (szerk.): *Óbuda-Békásmegyér táji természeti értékei*.
4. December 10. Beszélgetések a könyvtárban – vendég Fekete-Szabó György élelmiszeripari üzemmérnök, a Dreher Sörgyárak Zrt. beruházási és kockázatkezelési vezetője.

2015

1. Február 26. kiállítás – *Tanintézetől az Akadémiáig* című jubileumi intézménytörténeti kiállítás, a Rerrich Béla Tájépítés Szakkollégium hallgatóival közös szervezés és kivitelezés, helyszín SZIE Budai Campus főépület.
2. November 4. Beszélgetések sorozat – vendég Lukács Zoltán, a Garden Kft. igazgatója.
3. December 1. tudományos előadás – Entz Géza művészettörténész előadása *Műemlékvédelem, tudomány, társadalom* címmel.
4. December 7. kiállítás – az *I. Entz-napok* rendezvény részeként Entz Ferenc munkásságának állított emléket.

2016.

1. Május 20. tudományos emlékülés – *Kertész sors a 20. században* című emlékülés Jeszenszky Árpád születésének 120. évfordulója alkalmából.
2. Május 20. kiállítás – *Egy kalandos élet dokumentumai* című emlékkiállítás és emléktábla-avatás, Jeszenszky Árpád születésének 120. évfordulója alkalmából.
3. Október 18. könyvbemutató – *Biodiverzitás a Soroksári Botanikus kertben. Kriptogámok* című szakkönyv – SZIE KertK Növénytani Tanszék és Soroksári Botanikus Kert és a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság.
4. November 3. filmvetítés, beszélgetés – *A város, amiben élünk*, vendég dr. Schneller István és Körmeny Imre, SZIE Településépítészeti Tanszék, dr. Voit Pál, a József Attila Megyei Könyvtár igazgatója.
5. November – zöldkönyvtári program – bolhapiac a hulladékcsökkentés jegyében.
6. November 4. tudományos emlékülés – az 1956-os forradalom és szabadságharc 60. évfordulója alkalmából *Főhajtás a hősök előtt* címmel emléknep.
7. November 4. kiállítás – *A Kertészeti és Szőlészeti Főiskola 1956-ja*
8. November 29. *Adventi beszélgetések* sorozat – vendég dr. Orlóci László, az ELTE Fűvészkertjének igazgatója.

2017.

1. Február – kamarakiállítás Rerrich Béla születésének 135. évfordulója.
2. Március 13. kertrendezés a könyvtár és a kollégium környékén a kertész hallgatókkal.
3. Március 1. „*Kertek, földi egek*” – vendég Mócsényi Mihály.
4. Március 22. „*Kertek, földi egek*” – vendég Tóth Imre.
5. Április 26. „*Kertek, földi egek*” – vendég Hegedűs Ágoston.
6. Szeptember 20. „*Kertek, földi egek*” – vendég Jámbor Imre.
7. Október 18. „*Kertek, földi egek*” – vendég Hrotkó Károly.
8. November 15. „*Kertek, földi egek*” – vendég Sz. Nagy László.

9. November 23. Hallgatói minikonferencia – négy előadást és egy kerekasztal-beszélgetés a hulladékcsökkentésről.
10. December 6. *Ő is itt végzett!* – beszélgetéssorozat, vendég dr. Syposs Zoltán a Coca-Cola Hellenic Bottling Company QSE vezetője.
11. December 6. kamarakiállítás – 25 éves a Tájépítészeti és Településtervezési Kar, Mócsényi Mihály alapítóra emlékezünk, a 3. *Entz-napok* kísérő rendezvénye.

2018.

1. Február 28. – „*Kertek, földi egek*” – vendég Szalai József
2. Április 4. könyvbemutató – *Könyvóriások* címmel Bodor Péter egyetemi adjunktus (SZIE Kertészettudományi Kar Szólészeti Tanszék) betekintést nyújtott az Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár szőlészettudományi gyűjteményébe.
3. Április 18. zöldkönyvtári program – virágláda-rendezés hallgatókkal.
4. Május 9. „*Kertek, földi egek*” – vendég Csemez Attila.
5. Október 24. „*Kertek, földi egek*” – vendég Tóth Magdolna.
6. November 7. „*Ő is itt végzett!*” – vendég Mutsy Árpád okleveles kertészmérnök, a Bio-Fungi Kft tulajdonosa és ügyvezetője.

2019.

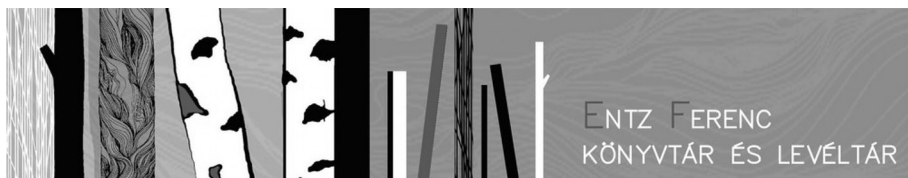
1. Március 13. „*Kertek, földi egek*” – vendég Pap János.
2. Április 24. „*Kertek, földi egek*” – vendég Bálint György.
3. Május 10. kiállítás – Petrovics István.
4. Október 9. „*Kertek, földi egek*” – vendég Körmendy Imre.
5. November 20. *Ő is itt végzett!* – vendég Szabó József okleveles kertészmérnök, a FŐKERT Zrt. vezérigazgatója.
6. November 22. könyvbemutató – „*Biodiverzitás a Soroksári Botanikus Kertben. Bogarak*” című szakkönyv SZIE Kertészettudományi Kar Növénytani Tanszék és Soroksári Botanikus Kert és a Magyar Biodiverzitás-kutató Társaság kiadásában.

Felhasznált irodalom:

Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár Évi Jelentései 2011-2019

Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár, Szakmai beszámoló 2018. – Minősített Könyvtár cím pályázat.

A cikkekben látható képek, illusztrációk forrása: Entz Ferenc Könyvtár és Levéltár

Mondjuk és mutassuk!

A 2019. évi Országos Könyvtári Napok rendezvényei a Mezőgazdasági Könyvtárban

Az Informatikai és Könyvtári Szövetség szervezésében, a Nemzeti Kulturális Alap támogatásával 2019. szeptember 30. és október 6. között került sor a XIV. Országos Könyvtári Napokra. Az országos rendezvénysorozat keretében a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár Mezőgazdasági Könyvtára változatos programokkal várta az érdeklődőket. Idén az országos rendezvénysorozat mottója: *Könyvtárak az emberért – felelőségünk a földért* volt. Ez a gondolat számos kapcsolódási lehetőséget kínált országos szakkönyvtárunk számára, amely gyűjtőkörénél fogva gazdag kiadványállománnyal rendelkezik a fenntartható mezőgazdaság és élelmiszerellátás, a természet- és környezetvédelem, valamint a vízügy területén, és emellett az ENSZ Élelmiszerügyi és Mezőgazdasági Szervezetének (FAO) letéti könyvtára.

Október másodikán, szerdán 17 órai kezdettel *Művészek a környezetvédelemért – Újrahasznosítás korunk művészetében* című programunkra vártuk a fenntarthatóság és a művészetek kapcsolata iránt érdeklődőket. Rendezvényünkkel a képző- és iparművészet nézőpontjából jártuk körül a hulladékhasznosítás témáját. A rendezvény szervezője, Vincze Petronella iparművész, raktári és reprográfiai csoportvezető munkatársunk bevezető előadásában elmondta, hogy a művészetben napjainkban egyre nagyobb teret hódít az újrahasznosítás. Szavai alátámasztásaként hulladék alapanyagokból készült érdekes, esztétikus, hasznos és elgondolkodtató alkotásokat mutatott be. Kiemelte a *Trash Art Magyarország* művészeti programot, amelyben az évenként változó tematikájú pályázaton induló szobrászok műveiken keresztül reagálnak a 21. század problémáira, felhívva a figyelmet fogyasztási

szokásaink árnyoldalaira és a globális hulladékkrízisre. A *Trash Art Magyarország* először 2017 májusában a Nemzetközi Természetfilm Fesztivál keretében, Gödöllőn, szobrokkal és installációkkal mutatkozott be. Azóta is, évről évre a fesztivál kísérőprogramja keretében kerül sor a pályázat eredményhirdetésére és az alkotások kiállítására. 2019-ben a víz, mint a Föld felszínén és felszíne alatt, valamint az emberi testben is jelen lévő „őselem” került a program fókuszába. A témához kapcsolódó alkotások, augusztusban bemutatásra kerültek a Sziget Fesztivál Art Zone programjának keretében is, ahol széles nemzetközi látogatóközönség is megtapasztalhatta, hogy az újszerű stílus, látásmód és eszközhasználat révén a látszólag értéktelen hulladék hogyan éled művészeti alkotásként újjá.

Hrotkó Csenge, a Károli Gáspár Református Egyetem pszichológia szakos hallgatója *ZERO TO HERO: egy tréningbét beszámolója és a kapcsolódó gondolatok* című előadása keretében egy, az újrahasznosítás jegyében a közelmúltban zajlott nemzetközi diákprogram (Erasmus+Youth in Europe) tréningjét mutatta be. Az *AJ Inter* nevű, a dél-spanyolországi Jerez de la Fronterai székhelyű ifjúsági szervezet kiemelt törekvése a fenntartható fejlődés előmozdítása az európai kultúránkban rejlő kézműves eszközökön keresztül. A huszoneves korosztály számára szervezett, a formális oktatás keretein kívül zajló, a helyi lakosság és a közösségi média eszközeinek bevonásával, több éve működő, erősen gyakorlatorientált képzési forma a könyvtárak számára is hasznos tapasztalatforrásnak kínálkozik. Közösén megtekintettük a projekthét keretében elkészített kisfilmet, amely játékos formában hívja fel a figyelmet a „három R” (*reduce, reuse, recycle* – csökkenteni, újra felhasználni, újrahasznosítani) tudatos alkalmazásának fontosságára mindennapi szokásaink terén. Az előadó beszámolója zárásaként újrahasznosított anyagokból saját maga által tervezett és készített ruhái, táskái, ékszerei és lakberendezési tárgyai közül mutatott be néhányat. A készítőjük ökotudatos szemléletét tükröző tárgyak kreatív anyaghasználatukkal és formavilágukkal nagy sikert arattak a résztvevők körében.

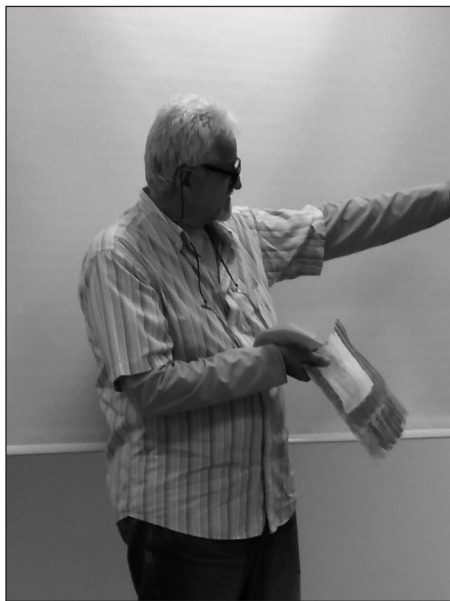
Következő előadónk Laukó Pál festőművész, a *Balatonfüzűői Művésztelep* egyik alapítója, a Budapesti Képezítő Stúdió tagja volt. Papírnyomatai a figurativitás és nonfigurativitás határán egyensúlyoznak, jellemzőjük a kiegyensúlyozott szerkezet, szuggesztív kifejezőmód. Alapvetően újrahasznosított anyagokkal dolgozik, magát „újrahasznosító művészként” definiálja. Az alkotási folyamat során a különböző helyekről származó, gondosan összegyűjtött papírdarabokat felaprítja, ledarálja, és kötőanyag hozzáadásával ebből alakítja ki képei hordozófelületét. Előszeretettel használja a narancs, a vörös és a zöld szín árnyalatait, több alkotásán jelek, formák, nyomatok láthatóak. Az ezek elkészítéséhez használt papírdúcok szintén hulladék anyagok (pl. hullámpapír, parafa dugó, spárgadarabok) hasznosításával készülnek. Az alapanyagok kiválasztásában komoly szerepe van a művész személyes motivációjának, a Föld erőforrásainak kímélése iránti elkötelezettségének. Az alkotómunkán kívül, a mindennapok során is tudatosan, nagy odafigye-

léssel törekszik csökkenteni a maga és környezete ökológiai lábnyomát, legyen szó akár a háztartási áram-, akár a vízhasználat mérsékléséről. Laukó Pál alkotói hitvallása („azt festem, amit érzek”) kifejezi, hogy az őt emocionálisan megérintő témák, köztük a környezet-tudatos és -etikus életmódra törekvés, hangsúlyos szerepet kapnak művészi önkifejezésében. Művészi útravalójának fontos eleme a türelem, a fokozatosság és a feleslegesről való lemondás. Ezek olyan tulajdonságok, amelyek nemcsak a művészi alkotás során érdemesek követésre, hanem környezettudatosságra törekvő mindennapi életünkben is.

Hrotkó Csenge

Laukó Pál

Az előadásokat követően a helyszíneként szolgáló Ujhelyi Imre kiállítótermünk műhellyé alakult, a hallgatókból alkotók, az előadókból pedig az alkotást segítő mentorok lettek. A workshop keretében hulladékból egyedi alkotásokat készítettek a vállalkozó kedvű résztvevők: régi farmernadrágok és más ruhadarabok felhasználásával könyvborítók, hulladék kartondobozokból készített nyomódúcok segítségével színes festéknyomatok születtek. A workshopon készült alkotásokból kamarakiállítás rendeztünk könyvtárunk Tessedik Sámuelről elnevezett rendezvénytermében.

Október harmadikán *Fenntarthatóság a könyvtárban és környezetünkben* című programunk keretében arra kerestünk választ, hogy mit tesznek és mit tehetnek a könyvtárak, szakmai egyesületek és civil közösségek a fenntarthatóságért és az ökológiai szemlélet terjesztéséért. A megjelenteket Lükőné Örsi Gabriella, a Magyar Mezőgazdasági Múzeum és Könyvtár könyvtári főigazgató-helyettese kö-

szöntötte. Bevezetőjében elmondta, hogy a rendezvény a Mezőgazdasági Könyvtár által az Országos Könyvtári Napok keretében az előző években rendezett szakkönyvtári szakmai napok (2016-ban *Zöld szakmai nap*, 2017-ben *Szakkönyvtári nap a víz jegyében*, 2018-ban *Kert, közösség, könyvtár*) folytatásának tekinthető. A délelőtti folyamán négy előadás hangzott el, az első előadást Lüköné Örsi Gabriella tartotta *Nem babra megy! Mezőgazdasági Könyvtár a fenntarthatóság szolgálatában* címmel. Előljáróban, a mezőgazdaság definíciójából kiindulva bemutatta az agrikultúra sokrétű kapcsolódását a fenntarthatóság gondolatköréhez. Összefoglalta a Föld népességének nagyarányú gyarapodása következtében világszinten tapasztalható változási tendenciákat. Ezek köréből kiemelte, hogy az intenzív mezőgazdálkodás terjedésének több velejárája, a termőtalaj eróziója, a talajvíz elszennyeződése, a vidéki közösségek szétesése, a gazdálkodók életkörülményeinek romlása és a termelési költségek emelkedése globális szinten veszélyezteti a környezeti és társadalmi egyensúlyt. Lehetséges kiútként a fenntartható mezőgazdálkodást mutatta be. Ennek célja, hogy az emberiség élelmiszer- és nyersanyagigényét úgy elégítse ki a jelenben, hogy ezek a források a jövő nemzedékek számára is biztosítva legyenek. Ez a fajta gazdálkodásmód az egészséges környezet fenntartását, a gazdasági megtérülés, jövedelmezőség és a társadalmi és gazdasági különbségek mérséklésének szempontját egyaránt szem előtt tartja. Rámutatott, hogy óriási az érdekellentét a hatalmas, többnyire nemzetközi vállalatok profitéhsége és a fenntarthatóság iránt elkötelezettek szemléletmódja között. Előadónk úgy foglalt állást, hogy a pillanatnyi és a távlati érdekek egymásnak feszülésekor a világnépesség növekedése jelentette nyomás alatt sem engedhetjük meg a szerves anyagok eltékozlását, az emberi léttér szennyezését káros anyagokkal.

Lüköné Örsi Gabriella és a hallgatóság

Lükőné Örsi Gabriella a könyvtárak tevékenységére áttérve hangsúlyozta, hogy a földművelés ma már nem egy „apáról fiúra” szálló mesterség, hanem komoly elméleti háttérrel igénylő szakma. Az agrárszaktudás megszerzésének és gyarapításának elősegítéséhez, a képzés és önképzés támogatásához, az ökológiai rendszerszemléletű gondolkodás terjedéséhez, a szemléletváltás előmozdításához a könyvtárak dokumentumgyűjteményükkel, szolgáltatásaikkal, tudományos és ismeretterjesztő rendezvényeikkel jelentős mértékben hozzájárulhatnak. A Mezőgazdasági Könyvtárból első példaként a Zöldolvasót említette. A könyvtár munkatársai 2015-ben alakították ki ezt, a fenntarthatóság gondolatát támogató tematikus olvasótermet, amelyben mintegy 1500 külföldi és magyar szak- és ismeretterjesztő könyv, valamint folyóirat található szabadpolcon. A Zöldolvasó a globális környezeti és társadalmi problémák, a környezettan, és környezetvédelem, a természetvédelem, a természetismeret és természetjárás, a környezettudatos életmód, a környezeti nevelés, valamint az ökológiai szemléletű növénytermesztés és állattartás témaköre iránt érdeklődők számára egyaránt kínál olvasnivalót, kölcsönözhető kiadványokat.

A Mezőgazdasági Könyvtár több ismeretterjesztő sorozattal várja az érdeklődőket. A *Mit érdemes tudni?* sorozat keretében a mezőgazdasággal, az élővilággal és a környezethasználattal kapcsolatos ismeretterjesztő előadások hangzanak el. A részvétel nem igényel szakmai háttérismereteket, céljuk a természeti környezettől elszakadt városi emberek alapvető ismereteinek bővítése. Az *év fajai* sorozat keretében az év fája, vadvirága, gyógynövénye, kétéltűje, ízeltlábúja, hala és emlőse kerül bemutatásra. Az előadások során az érdeklődők természettudományos ismereteik bővítése mellett a növény- vagy állatfajról készült művészeti ábrázolásokat is megtekinthetnek, illetve művelődéstörténeti érdekességeket is megtudhatnak.

A több éves múltra visszatekintő *Magyar Tudós Tárlat* sorozata keretében a könyvtár a természettudomány évfordulós hazai nagy alakjairól emlékezik meg ismeretterjesztő előadások és kamarakiállítás formájában. Az *Olvasókör* sorozatban pedig a könyvtár munkatársai hónapról hónapra egy-egy jeles, érdekes könyvet, szerzőt mutatnak be a magyar agrárszakirodalom múltjából.

A Mezőgazdasági Könyvtár környezeti nevelési tevékenysége részeként közreműködik a *Bioindikáció az iskolai oktatásban* témájú környezetvédelmi program (BISEL Program) keretében az általános és középiskolás csapatok számára meghirdetett internetes verseny szervezésében. A könyvtár csaknem másfél évtizedre visszanyúló szakmai kapcsolatot ápol az Erdei Iskola Egyesülettel. A Mezőgazdasági Könyvtár és az Erdei Iskola Egyesület együttműködése keretében jelent meg 2012-ben a *Zöld könyv. Hasznos tanácsok, jó gyakorlatok a környezeti neveléshez* című kiadvány. Az Egyesület és a Mezőgazdasági Könyvtár közös rendezvénye a Lehoczky Jánosról elnevezett díj évenkénti átadója. A 2005-ben alapított díjjal az ifjúság környezettudatos gondolkodásmódjának és magatartásának kialakulásáért

dolgozó, a fenntartható fejlődést népszerűsítő és az erdei iskola mozgalom területén kiemelkedő tevékenységet folytató szakemberek munkásságát ismerik el. A díj öttagú kuratóriumának tagjai pedagógusok, környezetvédelmi szakemberek és a Mezőgazdasági Könyvtár egy munkatársa.

A Mezőgazdasági Könyvtár környezetének megismerését szolgálják a szomszédos Vérmezőn tartott növényismereti séták és az I. kerület természeti és kulturális örökségét bemutató túrák.

Ismeretátadó és közösségépítő funkciója egyaránt van a könyvtár által szervezett növényültetési és -gondozási programoknak. A könyvtár munkatársai 2018 és 2019 tavaszán a „paradicsomot a könyvtárból” mottóval invitálták az olvasókat és a környék lakóit közös palántázásra, fűszer- és egynyári növények ültetésére. A könyvtárosok a növényekhez rövid gondozási tanácsadót mellékeltek, a későbbiekben pedig a könyvtár Facebook-oldalán közzétett bejegyzésekben hívták fel a figyelmet az aktuális teendőkre. A könyvtár madáretető és -itató, költőodú kihelyezésével és szelektív hulladékgyűjtő edények használatával is igyekszik óvni környezetét. Lükőné Örsi Gabriella elmondta, a Mezőgazdasági Könyvtár munkatársai folyamatosan keresik annak lehetőségeit, hogy a könyvtár hogyan tehetné környezetbaráttá működését. A jövőbeli tervek közül megemlítette a komposztáló létrehozását a könyvtár belső udvarán és egy botanikai tanösvény kialakítását. Szavait azzal a gondolattal zárta, hogy mindenki tehet azért, hogy ne boruljon fel az egyensúly.

Dezsényi Péter

Ezt követően Dezsényi Péter, a Zöldtető- és Zöldfal Építők Országos Szövetsége elnöke tartott előadást *Zöldtetők és zöldépületek az egészséges városokért* címmel. Dezsényi Péter az előadását azzal kezdte, hogy napjainkban változóban van a

városi zöldfelületek mennyisége, minősége, funkciója, alkalmazási helye és finanszírozása. Ennek három oka van. Az első, hogy kezdik felismerni a zöldfelületek társadalmi, ökológiai és gazdasági hozzáadott értékét. A 21. században kezd általánossá válni a városi zöld infrastruktúra stratégiai szintű fejlesztése. Másodsor a városi zöldfelületek fontosak a klímaváltozás várható hatásainak mérséklésében, a csapadékvíz-gazdálkodás kihívásaiban és a városi hő elleni küzdelemben. Harmadszor fontosak a városok az ökológiai hálózatokban. Manapság kezdik belátni, hogy a városi zöldfelület is része a teljes ökoszisztémának. Egyre több a természetes vagy félig természetes felület a városokban. Fontos a városi biodiverzitás. A városi zöldfelületek a környezet iránt érzékenyebbé formálják a városlakók szemléletét.

A zöldtetők és a zöldfalak úgynevezett épületszerkezeti vegetációs felületek. Az első zöldtetős épület Wollishofenben (Svájc) épült, ahol egy 3 hektáros víztározót fedtek be 1914-ben. A szakirodalom háromféle zöldtető típust különböztet meg, extenzív, intenzív és biodiverz tetőket. Mindhárom tetőfajta alapja ugyanaz. A födémre alulról felfelé hő-, vízszigetelő réteg, védőréteg, drénréteg, szűrő réteg és végül a talaj kerül. Az extenzív zöldtetők az 1960-70-es években jelentek meg Németországban és Svájcban és onnan terjedtek el világszerte. Létesítésükre a mérnöki és nem az esztétikai szemlélet volt jellemző. A gazdaságosságra törekvés jegyében a tetőn néhány centis talajrétegre ellenálló fajokat (pl. varjúháj) telepítettek. Az intenzív zöldtető ismertebb nevén a tetőkert. A talajréteg vastagabb, akár egy méter vastag is lehet. Fontos az esztétikum. A tetőkerten cserjék és fák is megélhetnek. Éghajlatunk miatt Magyarországon a tetőkerteket állandóan öntözni kell. A zöldtetők legújabb típusa a biodiverz tető. Ezeket nagy fajgazdagság jellemzi, az esztétikai szempont kevésbé lényeges, ezzel szemben fontos, hogy a beporzó rovarok állandóan virágzó növényzetet találjanak. A rovarok számára rovarmenedékeket létesítenek. Szintén újonnan jelentek meg a bioszolár zöldtetők. Itt a zöldtetőn napelemeket helyeznek el. A növényzet és a napelemek kiegészítik egymást.

Európában ma már 200 millió m² zöldtető található, melyből 3 millió m²-t Magyarországon építettek. Németországban a tetők 10 %-a zöldtető. Európában elsőként, 2002-ben a svájci Basel kantonban tették kötelezővé a lapostetős házakon zöldtető létrehozását. Franciaországban 2018-tól kötelező a kereskedelmi épületeken a zöldtető. Bécsben is kötelező lapostetőn zöldtetőt létrehozni. Budapesten a XII. kerületben 40 m² felett kötelező a zöldesítés.

A zöldtetők ismertetése után az előadó a zöldhomlokzatokra tért át. A zöldhomlokzat évszázadok óta létező épületi elem, hiszen kúszónövényeket (vadszőlő, borostyán) régóta futtatunk a homlokzatokra. A zöldhomlokzatoknak öt típusa van: kúszónövények támszerkezet nélkül és támszerkezettel, ültetőedény-soros rendszerek, függőleges gyökérszónás rendszerek és végül a filces rendszerek. Ezeket a típusokat, éppúgy, ahogy a zöldtető típusokat, fotókkal gazdagon

illusztrálva mutatta be az előadó. A zöldtetők és -falak előnye az energiahatékonyság, a hatékony csapadékvíz-menedzsment, a szigetelésvédelem, a szennyeződések megkötése, az ökológiai haszon és az ingatlan érték növekedése. Előadását Dezsényi Péter azzal zárta, hogy a zöldfalak és zöldtetők ott a legjelentősebbek, ahol már nincs helyük hagyományos zöldfelületi elemeknek.

Kállainé Vereb Mária

Dezsényi Péter után Kállainé Vereb Mária, a Kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtár igazgatója előadását hallhatta a közönség *A Zöld Könyvtár Díj 2019. évi hazai díjazottja lettünk* címmel. A díjhoz vezető út 2017-ben, Kecskeméten indult, ahol előadást tartott a Könyvtár Madárbarát Klubjáról. Az előadáson részt vett Barátné dr. Hajdu Ágnes is, aki meghívta őket a 2018. márciusi MKE konferenciára az OSZK-ba, és ott megtartott előadásuk nyomán, amely az *Ökoszemlélet kialakítása és erősítése könyvtárunkban* címet viselte, javasolta az MKE elnöke, hogy a könyvtár pályázzon az IFLA zöld könyvtár díjára (Green Library Award). A kiskunfélegyháziak a *Petőfi Sándor Városi Könyvtár zöld útja műemléki környezetben* címmel adták be pályázatukat. Összesen 34 pályázat érkezett az IFLA-hoz, és az első helyezett mellett öt kiemelt díjazott könyvtárat soroltak fel, melyek közül a Petőfi Sándor Városi Könyvtár az első. A díj híre nemcsak a szak- és megyei sajtóba, hanem az országos médiába is bekerült (M1, Magyar Rádió).

A könyvtár pályázata négy tartalmi elemből állt. Bemutatta a könyvtár külső zöld környezetét, a könyvtár működését, szemléletét és belső zöld dizájnját, a könyvtár zöld tevékenységeit, programjait és a jövőbeni zöld terveket, célokat. Kiskunfélegyházán 2019-ben indult el a zöld város projekt. Ennek jegyében meg-

újítják a városközpont zöldfelületét és új rekreációs zöldterületeket hoznak létre. A zöldesítés a városban 27 hektár területet érint, a városi intézmények napelemekeket kapnak.

A könyvtár a városközpontban egy 200 éves épületben, az úgynevezett Hatytyúházban található. Ez az épület valamikor Petőfi Sándor apjának a mézszárszéke volt, ma műemlék. 1966-ban került ide a könyvtár, akkor még 365 m² területen, majd 2006–2008 között új épületszárnyat kapott, és ezzel területe 2000 m²-re nőtt. A felújítás során a fémportálok helyére fa nyílászárók kerültek. A könyvtár a hagyományos könyvtári terek (kölcsonzó, olvasóterem, gyermekkönyvtári rész) mellett internetes részleggel valamint rendezvény- és kiállítóteremmel is rendelkezik. A könyvtár olvasói terei tágasak és világosak, a természetes megvilágításra és szellőzésre törekszenek. A könyvtár gyűjteménye 100 000 dokumentum. 4000 beiratkozott olvasójuk van, akik személyesen és online évente 157 000-szer látogatták meg a könyvtárat vagy annak honlapját. 2018-ban a könyvtár 500 rendezvényén 14 000 fő vett részt. Az intézmény külső területét a város a 2008-as átadás után parkosította. Itt madarakat népszerűsítő információs táblát, a fákon pedig madárodúkat helyeztek el. A belső udvaron madáretetőket találhatók. 2011-ben Madárbarát Klubot hoztak létre. A könyvtár tagja a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesületnek, és megkapták a madárbarát könyvtár címet is.

A környezettudatosság jegyében rengeteg apró dolgot tesznek. Irodai papírjaitat újrahasznosítják, akár kézműves foglalkozásokon is felhasználják. Kétoldalas nyomtatásra törekszenek, újrafeldolgozott papírt és természetes anyagokból készült tartós irodaszereket vásárolnak. Az új gépek beszerzésénél az energiatakarékos változatot részesítik előnyben. Az izzókat fokozatosan cserélik energiatakarékosakra, és 2019-től szelektíven gyűjtik a szemetet. A belső terekben sok a zöld növény, a belső udvaron olvasóiktól kapott növényeket helyeztek el. A belső udvar bútorai raklapokból épültek. A munkatársak gyalog, biciklivel vagy tömegközlekedéssel járnak, az épületen belül inkább lépcsőznek a lift használata helyett. Honlapjukon és közösségi oldalain (Facebook, Instagram) igyekeznek „zöld” tartalmakat elhelyezni. A könyvtárosok ott vannak a külső rendezvényeken is (*Tavaszi és Őszi Virágvásár, Virágos Félégyházúért* pályázat). Gyűjtik a fenntartható fejlődéssel, a környezetvédelemmel kapcsolatos dokumentumokat, melyekkel a helyi társadalom szemléletformálásában is részt vesznek.

2017-ben *Zöld nyomon járunk* címmel öko-élménytábort hoztak létre, ahol a felső tagozatos diákok sajátíthatták el a fenntartható életvitel alapjait. Helyi vállalkozókkal, állattenyésztőkkel ismerkednek meg, emellett kézműveskednek, újrahasznosítanak, rajzolnak és alkotnak. *Betűbölcső* néven baba-mama klubjuk is van, ahol szóba kerül a környezettudatosságra nevelés is. 1968 óta működik a könyvtárban a *Földrajzi szabadegetem*. 2015-ben a városban *OlvasLakokat* állítottak fel, ahová az állományból kivont vagy létszámfelettsége miatt be se vett könyveket helyezik el.

Az előadás zárásaként a jövőbeni terveket ismertette az igazgató. 2018-ban öko-munkacsoport alakult a könyvtárban, melynek célja a környezetvédelmi erőfeszítések még tudatosabbá tétele. 2019 áprilisában öko-hetet szerveztek a Föld napja alkalmából. Tavasszal napvitorlákat helyeztek el a belső udvaron. Kitelepültek a városi autómentes napra. 2019. végére tervezik egy ökosarok létrehozását a könyvtáron belül, melynek elemei: zöldfal, újrahasznosított bútorok és válogatott környezetvédelmi irodalom.

Fridrich István

Az utolsó előadó Frídrich István, a Gyűrűfű-Net Kft. ügyvezetője volt, aki *Gyűrűfű, az első ökofalu* címmel tartott előadást. Gyűrűfű Baranya megyében, a Zselic dél-keleti sarkában található. Közigazgatásilag Ibfához tartozik, de közvetlen összeköttetés nincs a két település között. A falu első írásos említése 1332-ből való. A török időkben a település kihalt, majd az 1700-as évek elején újjáépítették. A 18–19. században a falu magyarok, horvátok és németek egyenlő arányban lakták. A szocializmus idején funkció nélküli településsé vált, ennek köszönhetően 1970-ben az utolsó család is elhagyta a falut.

Borsos Béla és Kilián Imre (volt Duna Kör tagok) a rendszerváltás után határozta el, hogy fenntartható elvekre épülő és működő falut hoznak létre az országban, melynek alapelveit 1991-ben fogalmazták meg: ökológiai szemlélet, a földet nem tulajdonolják, a víz az egyik legfontosabb erőforrás, erőforrás-takarékosság (energia, hulladék) és önellátásra törekvés (energia, élelmiszer). Fontos a megvalósítás, fenntartás, megsemmisítés és újrahasznosítás költsége és energiaigénye. Az alapelvek megalkotása után az alapítók megfelelő helyet keresve

bejárták az országot és végül rátaláltak az addigra már elnéptelenedett Gyűrűfűre. Kiválasztásánál fontos szempont volt, hogy a terület önálló vízgyűjtővel rendelkezik.

1992-ben az alapítók 174 hektár területet vásároltak meg a Szentlászlói Tsz-től, ahol közösségi házat kezdtek építeni. 1995-ben 1000 hektáros helyi természetvédelmi területet hoztak létre. 1996-ban megszületett a rendezési terv, elkezdték a családi házak építését. 1996-ban két, 1999-ben újabb négy család költözött Gyűrűfűre. Minden odaköltöző család egy hektár telket kapott. A falut 40 családosra tervezték. A faluban vezeték nélküli technológiák működnek, nincs gáz- és távfűtés. Az 1996-os rendezési tervet 2006-ban újították meg. A terv kiterjed a vízgazdálkodásra, a biogazdálkodásra, a vegyszerhasználatra, a településszerkezetre és az építési szabályokra. A területen tilos a vegyszerhasználat. Az ivóvizet ázott kútból, a használati vizet esővízgyűjtő ciszternából nyerik, komposzt WC-t használnak. Az elektromos ellátást napelemes rendszer biztosítja. A rendezési terv szól a települési szerkezetről és az építési szabályokról is. Kimondja, hogy helyi anyagokat kell használni és tiltja az azbesztet és az üvegyapotot.

A településen 2004 óta erdei iskola működik. Az érdeklődők számára vályogépítész tábort és tanfolyamot tartanak. A turisták számára tanösvényt létesítettek. Tapasztalataikat előadások formájában osztják meg a nagyvilággal. A települést, annak honlapja (www.gyurufu.hu) szerint, 29-en lakják. Aki ide szeretne költözni, annak el kell fogadnia a közösség alapelveit, részt kell vennie a közösség életében és saját magát is el kell fogadtatni a közösséggel.

A terítékre került témák iránti élénk érdeklődést jelezte, hogy az előadásokat követően a hallgatóság számos kérdést intézett az előadókhoz. Az előadásokhoz kapcsolódva ajánló válogatást készítettünk könyvtárunk állományából, az ökofalvak, ökoházak, zöld homlokzatok, zöldtetők, környezettudatos építkezés hazai és nemzetközi szakirodalmából, valamint a környezeti fenntarthatóság és települési öfenntartás előmozdítását célzó Kárpát-medencei mintaprojekteket bemutató kiadványokból. Ezt az előadásoknak helyet adó Tessedik-teremben, a továbbiakban pedig könyvtárunk olvasóteremében helyeztük el.

A szakmai nap délutánján „*Én kis kertem kerteltem...*” összefoglaló cím alatt kertészeti bemutatót, tanácsadást, tapasztalatcserét és közös kertészkedést kínáltunk. Lükő Szabolcs kertészmérnök, a Plantart Kft. munkatársa a zöldfalakról tartott bemutatót. A zöldfal egy beltéri vertikális kert, amit sűrű növénytakaró borít. Sokféle megjelenési és kiültetési formája létezik, ezek közös jellemzője, hogy a növényzet függőleges falat alkot. Vendégünk a magával hozott növények és zöldfal szerkezeti elemek segítségével a vertikális kertek több típusát is megismertette a hallgatósággal. Felhívta a figyelmet azokra a buktatókra, amelyek a növényfajták, a hordozó szerkezet, az öntözőrendszer, valamint az elhelyezési hely kiválasztásakor felmerülhetnek. Végezetül rámutatott arra, hogy a rendki-

vül látványos és a természetközelség érzetét nyújtó zöldfalak fenntartásának sok esetben igen magas az energia- és tápanyag-szükséglete.

Ezt követően, Lükő Szabolcs útmutatásával, a Mezőgazdasági Könyvtár munkatársai és lelkes segítők közösen elvégezték néhány nagyméretű olvasótermi növény átültetését. A könyvtár bejáratát közrefogó két virágládába télálló díszkáposztát ültettünk, és már a jövő tavaszra is gondolva virághagymákat duggattunk. A Mezőgazdasági Könyvtár épületét környező fákról sem feledkeztünk meg. Megmetsztük a 2018-ban, könyvtáros kollégánk emlékére ültetett díszcsereszye fácskát. Az épület bejárata előtt álló kőrisfa köré fűzfavesszőből font kerítést készítettünk, amely egyszerre szolgál védelemként a gépkocsikkal szemben és nyújt a könyvtár számára rendhagyó hirdetőfelületet. A közös kertészkedés során számos kérdés vetődött fel a növények gondozásával, szaporításával kapcsolatban. A felmerült kertészeti témákban való további tájékozódáshoz munkatársaink a könyvtári gyűjteményből több könyvet, folyóiratcikket is ajánlottak.

Kertészkedő könyvtárosok

Október negyedikén, az Állatok Világnapján 17 órai kezdettel *Lássuk a medvét! Medvekaland Erdélyben* címmel került sor Papp Tibor vetítéssel kísért úti beszámolójára. Hivatásos fotográfus kollégánk személyes hangvételű előadásában vallott arról, hogy szoros kapcsolata a természettel kisgyermek koráig nyúlik vissza. Természetfotósként több évtizede keresi, kutatja az erdők, mezők, rétek és lápok titkait, a kárpáti barnamedvék iránti érdeklődése azonban újabb keletű. A néhány évvel ezelőtt az erdélyi medvetámadásokról megjelent híradások ellentmondásossága keltette fel a figyelmét a téma iránt. Elhatározta, megkeresi „a maga iga-

zát” ebben az ügyben, megtapasztalja, hogy milyenek valóban ezek a medvék. A hosszabb előkészületet és szervezést követően került sor néhány évvel ezelőtt Székelyudvarhely környékén első medvefotózására. Élményei olyannyira meghatározónak bizonyultak, hogy 2019 tavaszán ismét felkereste Erdélyt, úti célként a medvék által legsűrűbben lakott Homoródfürdőt és környékét választva. Papp Tibor előadásában, amelyet zömmel saját, néhány esetben túratársai fényképfelvételeinek vetítésével kísért, az utazás és fotózások során szerzett élményeit és tapasztalatait osztotta meg a hallgatósággal. Az információkban gazdag, időnként megható és humoros pillanatokat is felelevenítő beszámolóból sokat megtudhatunk a kárpáti barnamedvék életmódjáról, viselkedéséről, a medvékkel való együttélés szabályairól, a medvetámadások lehetséges okairól, a támadás esetén követendő magatartásról, továbbá a természetfotózás szépségeiről és technikai nehézségeiről is. Az előadást követően kötetlen beszélgetésre marasztaltuk az érdeklődőket, akik között nagy örömünkre valamennyi korosztály képviseltette magát.

Papp Tibor

Az Országos Könyvtári Napok keretében szervezett programjainkon nemcsak beszéltünk és beszélgettünk a fenntarthatóságról, hanem gyakorlati példákat is bemutattunk, sőt ezen túlmenve, rendezvényeink résztvevőivel közösen tettünk is a fenntarthatóság érdekében. A programok során szerzett tapasztalataink megerősítettek bennünket abban a meggyőződésünkben, hogy az ismeretközlés és szemléletformálás területén az intézményi és az egyéni kommunikáció hitelessége szempontjából rendkívül fontos a személyes példa szerepe.

A cikkben látható fényképek forrása: MMgMK Mezőgazdasági Könyvtár

KSZR-könyvtárfejlesztések Győr-Moson-Sopron megyében

A győri Dr. Kovács Pál Megyei Könyvtár és Közösségi Tér 2013. január 1-jétől működteti – jogszabályban meghatározottak szerint – a Kisalföldi Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszert. Tekintettel azon felfogásunkra, hogy a könyvtárnak a helyi közösségi élet központjának vagy egyik központjának kell lennie, modernizálási törekvésünk lényege, hogy szerethető könyvtárakat alakítsunk ki a „könyvtári, információs és közösségi hely” elnevezésű könyvtári szolgáltató helyeken.

Ennek érdekében a megyei hatókörű városi könyvtár egyfelől figyelemmel kíséri a modernizálást támogató pályázati lehetőségeket, és ezek igénybevételére buzdítja a települési önkormányzatokat, segítséget nyújtva a pályázatrúráshoz és a tervezéshez, másfelől az erre biztosított előirányzat terhére saját fejlesztéseket is végrehajt. Ezen írásban ezek rövid bemutatására vállalkozom.

A modernizációs elképzelésünk közvetlen és személyes tapasztalatszerzésen alapuló tervezésre épül, amelyet a kezdeti „gyermekbetegségek” kinövését követően, egyre hatékonyabban és eredményesebben valósítunk meg. A modernizáció feltételeiként a következőket határoztuk meg:

- megfelelő méretű, megfelelő állapotú könyvtárhelyiség álljon a rendelkezésünkre
- az előbbi hiányában, az önkormányzat vállalja, hogy a szolgáltató helyet nagyobb, elfogadható méretű helyiségbe költözteti, illetve a szükséges felújításokat (pl. festés-mázolás, burkolat, villanszerelés) elvégezteti. Ez utóbbira jó példa Himod község esete, ahol a korábban 20 négyzetméter alapterületű könyvtárhelyiséget felmérésünk időpontjában már gipszkarton fallal megfelezte a fenntartó, és lényegében csak szűkös, raktár-jellegű helyiségről beszélhettünk. A helyszíni tárgyalás alapján elértük, hogy egy 50 négyzetméteres, felújított helyiséget kapjon a könyvtár.

Nyilvánvalóan nem modernizáltunk ott, ahol a könyvtári berendezés cseréjét évekkal korábban végrehajtották, és a könyvtár lényegében felújítottnak tekinthető.

A több éves tapasztalatunk alapján kialakult gyakorlat szerint a szolgáltató helyek modernizációja a következő lépésekben valósult meg:

- előzetes tájékozódás
- helyszíni állapotfelmérés, tárgyalás a helyi polgármesterrel a modernizáció feltételeiről
- tervezői helyiség-felmérés
- tervezői koncepció, látványtervekkel
- szakmai egyeztetés a tervezői koncepcióról
- helyi egyeztetés a berendezési tervről
- kivitelezési specifikáció tervezői elkészítése (műszaki tartalom)
- kivitelezési értébecslés, beszerzési, közbeszerzési eljárás megindítása
- a könyvtári állomány felülvizsgálata, szükség szerint selejtezése
- a könyvtári állomány dobozolása
- a legyártott és összeszerelt bútorok műszaki átvétele a tervező közreműködésével, szükség szerint a minőségi kifogások érvényesítése
- a könyvtári állomány kihelyezése a polcokra
- feliratok, dekorációs elemek elkészítése

A tervezőktől minden esetben modern, korszerű, biztonságos, statikailag korrekt, lehetőség szerint külön „gyermeksarkot” tartalmazó elképzelést vártunk, amelynek kialakításakor egyúttal a dekorációt is megtervezi, színvilágában és szimbolikájában figyelembe véve az adott település hagyományait, szokásait is. 2014-től – ide nem számítva az NKA-s forrásból történt modernizációkat – 38 szolgáltató hely teljes körű megújítására került sor 81 839 700 Ft értékben. Jelen írás létrejötté idején pedig további 8 szolgáltató hely berendezésének kivitelezői pályáztatása zajlik. Éves bontásban ezek a következők:

1	2014	Dunaszeg
2		Dunasziget
3		Kimle
4		Felpéc
5		Bogyoszló
6		Újkér
7		Győrújfalú
8		Kóny
9		Bakonypéterd

10		Kajárpéc
11		Vitnyéd
12	2015	Bágyogszóvát
13		Fenyőfő
14		Fertőendréd
15		Győrasszonyfa
16		Halászi
17		Hédervár
18		Koroncó

19		Rábacsanak
20		Rábapordány
21		Rajka
22		Röjtökmuzsaj
23	2016	Abda
24		Barbacs
25		Feketeerdő
26		Mecsér
27		Rétalap
28		Sokorópátka
29		Und
30	2017	Szál
31		Vág
32		Románd

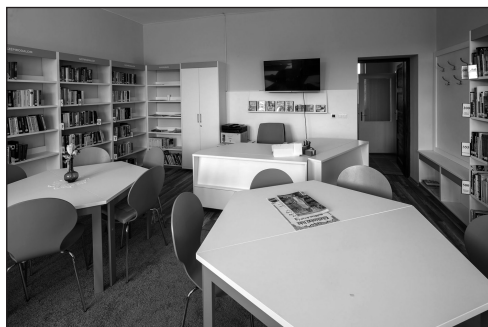
33		Győrsövényház
34	2018	Acsalag
35		Bőny
36		Bősárkány
37		Fertőd
38		Himod
39	2019	Csapod
40		Hegykő
41		Iván
42		Lövő
43		Nagylózs
44		Pereszteg
45		Répcszemere
46		Sopronkövesd

A modernizált könyvtárak állományát szintén korszerűsítettük. Az ideális könyvtár számunkra egy olyan hely, ahol a felhasználó jól érzi magát, amit szívesen látogat és ahol korszerű szolgáltatásokkal, friss dokumentumkínálattal találkozhat.

Jelen írás a berendezés modernizációjáról szól, természetesen a számítástechnikai és egyéb felszereltség biztosításáról sem feledkezünk el. Évente 15-22 millió forint között vásárolunk informatikai eszközöket, projektorokat, és más szükséges felszerelést a Kisalföldi Könyvtárellátási Szolgáltató Rendszer tagjai számára, a helyi adottságok és a KSZR-ajánlások figyelembevételével.

A személyi feltételek fejlesztését pedig azzal támogatjuk, hogy éves szinten 6-8 fő „települési könyvtárost” juttatunk segédkönyvtáros végzettséghez.

A cikkben látható fényképeket Szabó Béla készítette a himodi KSZR-szolgáltatóhelyen 2019-ben.

Szabó Panna

Felsőoktatási könyvtárak az IFLA-konferencián: pillanat- és jövőképek

Az International Federation of Library Associations and Institutions (a továbbiakban: IFLA) 85. világkongresszusára idén augusztusban került sor Athénban. A World Library and Information Congress minden évben más városban, törekvésük szerint más kontinensen megrendezett eseményének idén az athéni Megaron Athens International Conference Centre adott otthont. A konferencián a 11 fős magyar delegációból idén Szabó Noémi könyvtárvezetővel (Eötvös Loránd Tudományegyetem Természettudományi Kar Kari Könyvtár) ketten vehettünk részt a Magyar Könyvtárosok Egyesülete regisztrációs költségeket átvállaló ösztöndíjának köszönhetően, ott tartózkodásomat pedig az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár támogatta.

A World Library and Information Congress (WLIC)

A legnagyobb könyvtáros világszervezet éves kongresszusa a teljességre törekedve igyekszik felölelni szakterületünk minden szegmensét, a különbségek legyenek akár könyvtártípusból vagy földrajzi elhelyezkedésből – és ebből következően például gazdasági-kulturális háttérbeli eltérésekből – fakadók. Mindezzel összhangban a konferenciaprogram gerincét jelentő, a hivatalos megnyitótól a záróünnepségig terjedő ötnapos időszakban a több mint 200 regisztrált program, a plenáris és szekcióülés melletti poszterszekció, a kiállítói bemutatók, a rövid előadások mind-mind rendkívül széles körből merítették témájukat, a könyvtári terület teljes spektrumát fedve le.

A koncentrált szakmai ismeretszerzés mellett a könyvtáros és kapcsolódó egyesületek gyűlései, illetve a járulékos programok, úgymint a kulturális és kapcsolatépítési lehetőségek (például a kulturális est az új görög nemzeti könyvtárnál a Stavros Niarchos Foundation Cultural Centre-ben), az öt fő napot megelőző és követő kirándulások, a fél- és egynapos könyvtárlátogatások tették teljessé az élményt, és jelentettek sokunknak körülbelül egyhétnyi tapasztalatszerzési lehetőséget.

A kongresszuson a szakmai programok önálló, de a konferenciaprogramba szervesen beépülő és nagy hangsúlyt kapó egységeként jelentek meg az IFLA rendezvényei. Ezek közé például:

- a szekciók helyi konferenciáit,
- a vezető testületek üléseit és a fő tisztségviselők előadásait,
- az éves közgyűlést,
- az elnök, a spanyol Glòria Pérez-Salmerón leköszönését, majd az ausztrál Christine Mackenzie beiktatását és szakmai-fejlesztési terveinek, vezetői programjának ismertetését; illetve ezzel összhangban a Governing Board tagjainak váltását, köztük Barátné Hajdu Ágnes személyében magyar érintettséggel,
- a 2021. évi kongresszus helyszínének, Rotterdammak az ünnepélyes bejelentését,
- a díjak és kitüntetések hivatalos odaítélését (köztük magyar vonatkozással a kiskunfélegyházi Petőfi Sándor Városi Könyvtárnak ítelt Zöld könyvtári díjjal), valamint, nem utolsósorban,
- a 2019–2024 közötti szakmai stratégia (lásd <https://www.ifla.org/strategy>) ismertetését számíthatjuk.

A WLIC öt kiemelt szakmai napjának több mint 200 rendelkezésre álló, mindenki számára nyitott programlehetőségéből az IFLA rendezvényein és új stratégiájáról szóló előadásain túl elsősorban a felsőoktatási, illetve tudományos könyvtárakhoz erőteljesebben kapcsolódó plenáris előadásokat és szekciókat látogattam. Ezt munkahelyem, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár típusa, illetve az e könyvtári közegben az utóbbi időszakban megfigyelhető változások, a magyarországi felsőoktatási könyvtárak stratégiai, fejlesztési irányainak körvonalazódása, majd meghatározása is indokoltá tette számomra.

A magyarországi felsőoktatási könyvtárak stratégiai, fejlesztési irányai

A szaksajtóban az utóbbi időben több tanulmány is megjelent a felsőoktatási könyvtárak stratégiai céljairól, amit a megváltozott működési-felsőoktatási környezet mellett a felhasználói szokások változása, a technikai lehetőségek szélesedése és a tanítási-tanulási folyamatok átalakulása indukált. A felsőoktatási könyvtárak könyvtárvezetőit tömörítő Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiuma már 2016-ban szükségét látta egy középtávú stratégia kidolgozásának: célul e könyvtártípus középtávú fejlődési-fejlesztési irányainak meghatározását, majd

azok elérését biztosítandó a felelős kormányzati szervek felé tett intézkedési javaslatlételt tűzték ki. Kétévi munkát követően 2018-ban vált véglegessé és széles körben is elérhetővé a stratégia (lásd: http://ekk.org.hu/sites/default/files/EKFJ_2018_2023a.pdf), amelynek előkészítését, a kérdőív kidolgozását és elemzését, a szöveg összeállítását öten végezték: Antal Istvánné (Emberi Erőforrások Minisztériuma Közgyűjteményi Főosztály), Kálóczi Katalin (Eötvös Loránd Tudományegyetem Egyetemi Könyvtár és Levéltár), Karácsony Gyöngyi (Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár), Keveházi Katalin (Szegei Tudományegyetem Klebelsberg Könyvtár) és Nagy Zsuzsanna (Budapesti Corvinus Egyetem Egyetemi Könyvtár).

Az anyag a következő öt kulcsterületet jelöli ki:

- a gyűjtemények ártértelmezése és fenntarthatóságuk biztosítása, a hozzáférés segítése,
- kutatástámogatás, tudásmenedzsment, a tudományos eredmények disszeminációja,
- a hallgatói eredményesség támogatása, tanulástámogatás,
- vezetés, szervezeti kultúra, szakértelem,
- kommunikáció, márkaépítés.

Mindegyik területhez konkrét feladatokat fogalmaz meg, és „mindez a humán erőforrás fejlesztésével, korszerű vezetési és szervezeti kultúra kialakításával, tudatos kommunikáció és minőségmenedzsment révén érhető el, az egymással és más érintettekkel kiépített partneri együttműködés, a fenntartóval folytatott párbeszéd és visszacsatolás, illetve a stabil és egyenletes jogi és finanszírozási környezet megléte esetén”¹.

Tapasztalatok

A magyar felsőoktatási könyvtári közegben is fontos dokumentum fényében, főbb témacsoportok köré sorakoztatva elsősorban a formai feldolgozás és a gyűjteményszervezés, az online források nyilvántartása és hitelessége, az open access és a repozitóriumok témaköreiből válogattam előadásokat.

Megfelelő források használata és a hitelesség elősegítése

A tájékoztatásban és feldolgozásban elengedhetetlen forráshasználati ismeretekhez két program kapcsolódott, amely egymást kiegészítve mutatta be a témát.

A Wikimedia Alapítvány stratégiai vezetője, **Alex Stinson** a közösségi erővel épülő Wikipédia egyik fejlesztési irányaként határozta meg a közzétett ismeretek hitelességének elősegítését, a források validálását. 2016 óta folyik kampányszerűen a könyvtárosok megszólítása, céljuk, hogy a könyvtárak források hozzáadásával javítsák a szócikkek színvonalát. Az ebben való együttműködés a #1Lib1Ref hashtag használatával válik a Wikipédia számára követhetővé. A kampányidőszakokon kívül is, folyamatosan várják a könyvtárosok csatlakozását.

A forráshasználatot a másik oldalról megközelítve, a hiteles lelőhelyek megsztásával és a jó gyakorlatok továbbadásával foglalkozott **Peter Bae**, az Egyesült Államokbeli Document Delivery and Resource Sharing Section titkárának szekciója. Először egy prezentáción követhettük végig a hitelesnek ítélt, a világ minden tájáról származó, részben online használathoz, részben kölcsönzéshez használható honlapok listáját. Ezt követően a közönség soraiban ülő szakemberek osztották meg saját országuk, régiójuk hasonló portáljainak elérhetőségeit. E szekcióban a hangsúly az országhatároktól (is) független együttműködésen volt, ezen a szakterületen is erősítve ezt a még többször visszaköszönő irányelvet, gondolatot.

Feldolgozás, gyűjteményszervezés

A katalogizálás, feldolgozás kérdéseit több program is körüljárta. A **Miriam Björkhem**, **John C. DeSantis** és **Miriam Nauri** által irányított előadásban a Bibliography, a Cataloguing és a Subject Analysis and Access szekció vezetői beszéltek röviden, lényegre törően az aktuális hírekről, újdonságokról, a tájékozdási felületekről – melyek többsége az IFLA honlapján érhető el: <https://www.ifla.org/bibliography>, <https://www.ifla.org/cataloguing>, <https://www.ifla.org/subject-analysis-and-access>) – és arról, hogyan lehet részt venni a munkában.

A feldolgozás területéhez kapcsolódó plenáris előadás – a kongresszuson elhangzott plenáris előadásokhoz hasonló módon – rendkívül átfogó jellegű volt, mindenféle könyvtártípusból és lehetőségek közül érkező kollégához kívánt szólni. **Panos Constantopoulos**, az Athens University of Economics and Business professzora, korábbi dékánja a tudásszervező rendszerekről, a feldolgozás és visszakeresés egységéről, annak változásairól beszélt. E rendszerek egy természetes fejlődési folyamaton mennek keresztül: ahogy a tudást hordozó dokumentumok is egyre inkább digitálissá válnak, úgy a különféle adathordozókban, formátumokban és a részletettség szintjén is újabb mélységek jelennek meg, például a képek, táblázatok, kutatási adatok rögzítésének igénye. Constantopoulos áttekintette az információhoz való hozzáférés és az integráció lehetőségeit, melyet egy szemantikai indexelés támogathat, valamint beszélt az automatikus osztályozási és indexálási technikák növekvő hatékonyságáról is. A könyvtárak feladatául egy információs tér létrehozását tűzte ki, amelyben minden dokumentum és hordozott információ között sok szempontú kapcsolatrendszer szerint lehet keresni.

A szekciókban jellemzően három-hét önálló, a fő témához hol szorosabban, hol lazábban kapcsolódó előadást hallgathattunk meg. A metaadatok nyilvántartására fókuszáló szekció a könyvtárak dokumentumaihoz kötődő adatokat hordozó adatrepozitóriumok, múzeumi és levéltári nyilvántartások közötti kapcsolódási lehetőségekre koncentrált. A hangsúly ezáltal a dokumentumok egymástól elkülönülő, szegmentált feldolgozásától egyre inkább a közös katalogizálás és a közösen használt metaadatok irányába helyeződik át. Jó gyakorlatként elsőként

egy lett példát hallottunk a nemzeti könyvtár publikációs rendszerének a nemzeti bibliográfiával, a könyvtári katalógussal és a statisztikai adatokkal történő összekötéséről, amely egyúttal a digitális példányok elhelyezését is segíti. E szolgáltatásnak köszönhetően kevesebbszer kell az adatokat felvenni, egységesebbé váltak a metaadatok, és javult a visszakeresés lehetősége is. Spanyolországi példaként a ComunidadBNE szolgáltatást mutatták be, amely a spanyol nemzeti könyvtár crowdsourcingra épülő projektje. Célja az önkéntesek munkájával gazdagítani a nyilvántartásokat, adatokat gyűjteni a könyvtár digitális gyűjteményéből származó képek feldolgozásához, georeferenciájának meghatározásához, vagy pusztán az azonosításhoz, címkézéshez. A platform nyílt forráskódú, és külső adatforrásokat is integráltak bele. Az open access-hez is kapcsolódva mutatták be görög előadók a HEAL-Linket és a Hellenic Data Service-t (HELIX). Utóbbi egy új nemzeti szolgáltatás, amelynek feladata az adatokra épülő kutatás teljes életciklusának követése és nyilvántartása. Segítségével a tudományos adatok feldolgozhatók és kereshetők, elemezhetők és archiválhatók, megosztásukkal pedig újra felhasználhatók, amivel biztosítják a tudomány átláthatóságát. A Hellenic Academic Libraries Link (HEAL-Link) konzorcium aktívan részt vesz a tudományos publikációs környezetben zajló projektekben, fejlesztésekben. Célja a nyílt hozzáférési politikák előmozdítása és a fenntartható kutatás elősegítése a digitális korban. Görögországban a HEAL-Link és a HELIX együttes tevékenysége fejt ki erőteljes hatást a tudományos kommunikációra és a kutatási adatok nyilvántartására. Utolsó előadóként az izraeli nemzeti könyvtár munkatársa egy metaadat-adatbázisról beszélt, amely az ALMA integrált könyvtári rendszer keretein belül teszi szabadon elérhetővé a felhasználók és a Wikimedia számára az adatokat. Ez az alapjait jelentheti egy együttműködési platformnak is.

A feldolgozás kérdéseivel egy, a periodikák korszerű kezelését és nyilvántartását körüljáró szekció is foglalkozott. A programot **Gaëlle Béquet**, a Nemzetközi ISSN Központ igazgatójának előadása nyitotta, amelyben az ISO 3297-ISSN szabvány felülvizsgálati folyamatáról beszélt. A változás széles kört érint, ezért 2018-ban felmérést készítettek a felhasználók véleményéről, majd azóta az eredményeit kielemezve javaslatot tettek az ISSN szabvány következő módosítására. Az ezt követő előadás a Research Collections and Preservation Consortiumról (ReCAP) szólt. Ez Észak-Amerika egyik legnagyobb közös gyűjteménye, melyet a Columbia University, a Harvard University, a The New York Public Library és a Princeton University hozott létre és üzemeltet. Kiadványok gyűjtését, összehasonlítását, elemzését végzik az OCLC WorldCat-jét is bevonva, annak érdekében, hogy a katalógusokban pontosan jelenhessenek meg az adatok, azonosíthatók legyenek a különböző kiadások, továbbá áttekinthető és összehangolható legyen a részt vevő intézmények gyűjteményszervezése. A szemantikus web felé nyitásról is szólt az Iránban végrehajtott periodikakezelési kísérlet. A PRESSoo egy új modell és technika, ami rugalmasabban írja le és kezeli az adatforrásokat. A bemuta-

tott kísérletben 90 könyvtár- és információtudományi folyóirat adatait, feldolgozását elemezték. Egy újabb rendszert ismertetve, az IIBI-UNAM latin-amerikai repozitóriumról szolt a mexikói egyetem munkatársainak előadása. A feladatmegosztás jegyében egy olyan intézményi repozitóriumot hoztak létre, amely open access módon kezel jelenleg több mint 2000 könyvtár- és információtudományi kiadványt, emellett technikai lehetőséget biztosít más repozitóriumokkal és gyűjteményekkel való összekapcsolásra is. Szlovén, norvég és egyesült államokbeli előadók az FRBR/LRM modell alkalmazását, lehetőségeit ismertették a periodikák kezelésében. Kiindulópontjuk szerint az FRBR/LRM WEMI (Work – Expression – Manifestation – Item) modelljének alkalmazása a periodikus kiadványokra problémás volt, és nem voltak meggyőződve arról, hogy az FRBR modell megfelelő ezek kezeléséhez. Az előadás ismertette a periodikák kezelése érdekében végrehajtott változtatásokat, de teljes megoldást még nem mutatott fel. Az utolsó előadás a washingtoni American University Könyvtár módszertanát ismertette, amelyet az elektronikus dokumentumok felméréséhez és a gyűjteményszervezéshez használnak. A felhasználási statisztikák elemzéséből kiindulva a céljuk egy 3%-os előfizetési megtakarítás elérése volt, melyhez a szoftver vizsgálja az eléréseket és a pénzügyi megtérülést is.

Open Access, adatvizualizáció

A feldolgozás és gyűjteményszervezés szekcióiban is jócskán lehetett hallani Open Access-szel és a kutatási adatok gyűjtésével kapcsolatos előadásokat, de a területtel önálló plenáris előadás is foglalkozott.

Az European Open Science Cloud-ot és az OpenAIRE-t **Natalia Manola**, az OpenAIRE igazgatója ismertette. Kiindulópontja szerint a tudományos adatok és eredmények, a publikációk nyilvánossága új szakaszba lépteti a tudományos kutatást, és egyúttal éppen ez a nyilvánosság okozza, hogy sokkal többen lesznek érdekeltek a tudományos szervezési folyamatokban: a digitális és kutatási infrastruktúra biztosítói, a politikai döntéshozók, a finanszírozók, az ipar és maga az érdeklődő közönség. A könyvtárak szerepét vizsgálva kitért a digitális tudományos anyagok megőrzésére, közzétételére és terjesztésére, valamint a kutatók tájékoztatására és képzésére, hogy mindenki egyenlő ismeretekkel és eséllyel indulhasson.

A gyűjtemények reprezentálásának újabb könyvtári módszereként terjed az adatvizualizáció, melyről a tudomány támogatásának innovatív módszereit ismertető szekcióban többször is hallhattunk. Németországban például egy felmérést követően, a nagy igényre válaszul vezették be a nem szöveges anyagok, például tudományos videók, kutatási adatok és kutatási szoftverek szolgáltatását, illetve kezdték el ezek előállítását. Egy másik előadásban a bibliometriai adatok vizuális megjelenítéséről **Nirmal Singh**, a Guru Angad Dev Veterinary and Animal Sciences University munkatársa beszélt, aki szerint mára már a következtetések le-

vonásához elengedhetlenné vált a speciális eszközök használata. A bibliometria területén általában a szövegbányászati eszközöket is használó szoftverek készítik a legjobb adatvizualizációt, mert azok egy-egy kulcsfogalom alapján is képesek újabb képeket generálni.

Összegzés

A 85. World Library and Information Congress-en a nem egyszer 8-10 párhuzamosan futó szekció vagy megbeszélés miatt lehetetlen volt minden, a felsőoktatási könyvtárakat potenciálisan érintő programon részt venni. Emiatt a teljességre nem, csak egy általános áttekintésre, és az általam hallottak alapján egy összegzés levonására nyílik lehetőség.

Ennek alapján a magyarországi felsőoktatási könyvtári közegekben – de összhangban a többi könyvtártípussal és az országos fejlesztési irányokkal – jelentős munkát kell még fektetni a kutatási adatok gyűjtésének és az adatvizualizációnak az elindításába. A nemzetközi élvonalhoz való felzárkózás érdekében előremutató lenne a digitalizálás intézményi összehangolása és a repozitóriumbeli anyagok együttes szolgáltatása. Az egyes könyvtárakban már magas hatékonysággal működő integrált könyvtári rendszerbeli – repozitóriumbeli leírások megfeleltetését széles körben ki lehetne terjeszteni, illetve a feldolgozásban tovább lehetne haladni az RDA felé. A poszterszekcióban a felsőoktatási könyvtárak nem voltak hangsúlyosan jelen, a fellelhető szakterületi plakátokon legfőképpen az intézményi összefogásokkal megvalósuló közös gyűjteményszervezés és szolgáltatások, az Open Access intézményi bevezetése és kiterjesztése, illetve a zöld megoldások kerültek elő.

Jegyzet

1. Nagy Zsuzsanna: *Tudomány és oktatás a digitális korban. A felsőoktatási könyvtárak stratégiai fejlesztési irányai 2018–2023*. In: Hagyományok és kihívások VII. Országos Könyvtárszakmai Nap, 2018. Szerk. Szabó Panna, Székelyné Török Tünde, Budapest, ELTE Egyetemi Könyvtár és Levéltár, 2019. 17–26. p.

A nemzetközi katalogizálási alapelvek (ICP) magyar fordítása elérhető az IFLA honlapján

A könyvtárszakma, azon belül is a bibliográfiai feltárás legfontosabb alapvetését jelentik a nemzetközi katalogizálási alapelvek (International Cataloguing Principles, ICP), illetve az ezekről szóló IFLA-nyilatkozat, amelynek legutóbbi kiadása 2016-ban látott napvilágot, magyar fordítása pedig mostantól elérhető a szervezet honlapján:

<https://www.ifla.org/publications/node/11015>.

(Forrás: www.oszk.hu)

Szabad hozzáférés a joghoz, esélyegyenlőség: a Jogi Könyvtárak Szekció előadásai az IFLA-konferencián¹

Az IFLA szervezetén belül működő több mint negyven szekció egyike a Jogi Könyvtárak Szekció (Law Libraries Section), melynek fő célkitűzése, hogy egy közös platformon belül egyesítse a különböző típusú jogi könyvtárak képviselőit, és azok számára nemzetközi szinten együttműködési fórumot teremtsen. A jogi könyvtáraknak sok fajtája van, így többek között a bírósági könyvtárak, az egyetemek jogi karain működő könyvtárak vagy a szakmai kamarák munkáját segítő könyvtárak tartoznak ebbe a körbe. Az Országgyűlési Könyvtár sajátos helyet foglal el a könyvtári rendszerben azáltal, hogy kettős funkciót lát el: parlamenti könyvtár, a törvényhozás könyvtára és nyilvános országos jogi szakkönyvtár is egyben.

Könyvtárunk képviselőjeként első ízben vehettem részt a nemzetközi könyvtáros szervezet éves konferenciáján, amely óriási megtiszteltetés volt számomra. A több mint egy héten át tartó esemény párhuzamosan zajló szekcióprogramjai, előadásai közül igyekeztem minél többet meghallgatni, a „küldetésem” elsősorban az volt, hogy a jogi vonatkozású, a jogi kérdésekkel foglalkozó előadások tekintetében szerezzek tapasztalatokat, ismereteket.

Írásomban alapvetően a Jogi Könyvtárak Szekció szervezésében elhangzott előadásokat foglalom össze, melyekre két nagyobb blokkban került sor. *Telling Our Stories* címmel hallgathattunk meg három nagyon érdekes és személyes hangvételű történetet, prezentációt, melyek két speciális gyűjtemény létrehozásáról, valamint egy kiemelkedő amerikai női jogászok életét, tevékenységét bemutató adatbázisról szóltak.

Az első előadó, **Yolanda Jones**, a Floridai Egyetem Jogi Kara Könyvtárának igazgatója (Florida A&M University Law Library)² a Virgil Darnell Hawkins polgárjogi harcokról elnevezett különgyűjteményt, létrehozásának körülményeit és célját mutatta be *The collection: A special collection at the heart of an HBCU law school* című előadásában. A Floridai Egyetem az úgynevezett történelmileg fekete egyetemek sorába tartozik (historically black college and university, rövidítve HBCU). Ebbe a körbe azokat az amerikai felsőoktatási intézményeket sorolják, amelyeket az 1964-es Polgárjogi Törvény (The civil rights act of 1964)³ megalkotása előtt alapítottak azzal az elsődleges céllal, hogy az afroamerikai közösséget szolgálják. A szegregáció időszakában, a Polgárjogi Törvény megalkotása előtt az amerikai egyetemek túlnyomórésze csak a fehérek számára állt nyitva és az afroamerikai lakosság ki volt zárva, nem nyerhetett azokba felvételt. Jelenleg több mint száz ilyen HBCU működik az Egyesült Államokban.

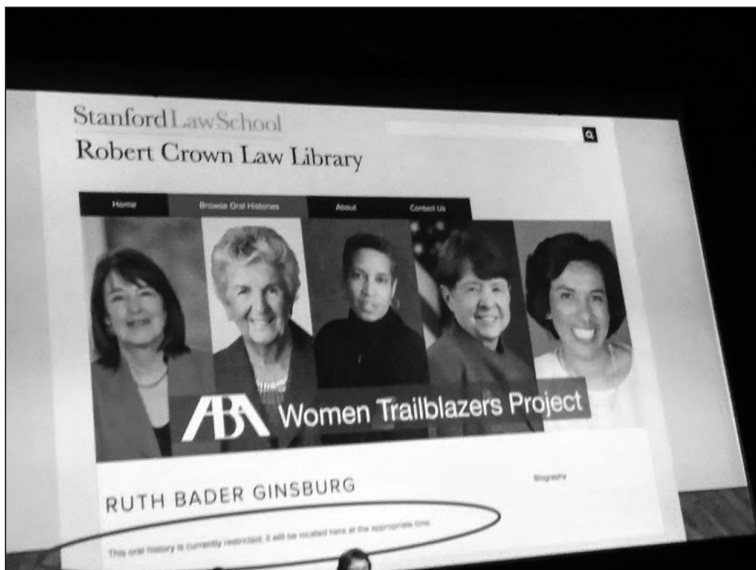
Yolanda Jones előadása

Virgil Darnell Hawkins (1906–1988) fekete floridai ügyvéd, aki életének utolsó évtizedeiben a jogi praxis folytatásáért harcolt, miután faji alapon elutasították a felvételét a Floridai Egyetem Jogi Karára. A 2007-ben létrehozott gyűjtemény⁴ Virgil D. Hawkins azon úttörő erőfeszítéseinek kíván emléket állítani, melyekkel lebontotta azokat a korlátokat, amelyek az afroamerikaiak floridai állami iskolákba történő felvételét gátolták, akadályozták.

A montreáli McGill Egyetem Nahum Gelber Jogi Könyvtárának (Nahum Gelber Law Library)⁵ munkatársa, **Sonia Smith** szintén egy nagyon izgalmas speciális gyűjtemény létrehozásának történetét mesélte el *And the seed of a bequest*

sprouted: The Wainwright collection of the Nabum Gelber Law Library at McGill University című előadásában. A könyvtár 1998-ban nyitotta meg kapuit, állománya több mint kétszázhuszezer kötet: jogszabálygyűjtemények, bírósági határozatok, monográfiák, időszaki kiadványok és egyéb jogi dokumentumok egyaránt elérhetőek. A Wainwright Collection a könyvtár egyik különgyűjteménye, melynek magját a francia jogtörténész, François Olivier-Martin (1879–1952) magánkönyvtára alkotja. A gyűjteményt Arnold Wainwright professzor emeritus (1879–1967) vásárolta meg, aki több mint 25 éven keresztül, 1909 és 1934 között oktatott polgári jogot a McGill Egyetemen. Wainright magánkönyvtárát a jogi karnak adományozta, mellyel az volt a célja, hogy támogassa, előmozdítsa Quebec polgári jogának oktatását, amely egész pályája során érdeklődésének középpontjában állt. Fő célkitűzése az volt, hogy integrált szemlélettel közelítsen a kontinentális jogrendszer (civil law) és az angolszász jogrendszer (common law) hagyományaihoz.⁶ A gyűjtemény több mint háromezer, a francia magánjog történetével és annak forrásaival kapcsolatos kötetet tartalmaz.⁷

A harmadik előadás – *Understanding #MeToo by listening to the past: Preserving, mining, and promoting the American Bar Association’s women trailblazers in the law oral history collection @ Stanford Law School* – egy olyan projektről szólt, amelynek célja a jogi hivatás női úttörőinek bemutatása az Egyesült Államokban. A Women trailblazers in the law project (WTP) a Stanfordi Egyetem Jogi Kara (Stanford Law School) és az Amerikai Ügyvédi Kamara (American Bar Association, ABA) közös projektje.⁸

A Stanford Law School és az American Bar Association közös projektje

Beth Williams, a Stanford Egyetem Jogi Kari Könyvtárának (Robert Crown Law Library)⁹ igazgatója részletesen ismertette azt az adatbázist, amely száznál is több kiemelkedő női jogásznak a saját hangján elmondott élettörténetét tartalmazza. A projekt azoknak a nőknek a történetét meséli el, akik az 1970-es években vagy még annál is régebben léptek a jogi pályára, és akiknek akkoriban nyilvánvaló diszkriminációval, valamint számos kihívással és dilemmával kellett szembesülniük. A felvételeken megszólaló idős jogásznők nagymértékben hozzájárultak ahhoz, hogy a különböző jogi pályákon megnyíljanak a lehetőségek más nők számára is. Az interjúalanyok különféle jogi területekről érkeztek, vannak megszólalók a bírósági szervezetből, a tudományos élet képviselőiben, jogi cégektől, kormányzati és civil szervezetektől egyaránt.¹⁰ Az Egyesült Államokban úttörő szerepet játszó jogásznők életrajzát, a velük kapcsolatos dokumentumokat és cikkeket a Women's legal history (WLH) oldalon érhetjük el.¹¹

Az előadás címében szereplő #MeToo mozgalom¹² egy szexuális zaklatás elleni mozgalom, amely 2017-ben indult a közösségi médiákban azzal a céllal, hogy felhívja a figyelmet a szexuális zaklatás – különösen a munkahelyeken való – széleskörű elterjedésére és természetesen felvegye a harcot ellene.

A Jogi Könyvtárak Szekció *Access to laws of the countries of the world* című második előadásorozatában elhangzott prezentációk mindegyike azoknak a közösségeknek, illetve csoportoknak a joghoz történő hozzáférést vizsgálta, amelyek sebezhetőbbek és valamilyen szempontból hátrányos helyzetben vannak a társadalomban.

Joan Lijun Liu a kínai Fudan Egyetemről érkezett és a jogi segítségnyújtás rendszerének kínai modelljét mutatta be (*Helping legal aid providers and vulnerable communities access law in China through a robust legal information service system*).

Megismerhettük a különböző jogsegélyszervezetek tevékenységét, a hozzájuk beérkező kérések jellegét, a segítségnyújtás folyamatát és a kapcsolódó statisztikai adatokat. A kínai jogsegélynyújtás rendszerét az 1990-es évek közepén alakították ki nyugati minták alapján és elsősorban a hátrányos helyzetben lévő csoportokat kívánják támogatni, mint például a nőket, az időseket, a fiatalokorúakat vagy a mozgáskorlátozottakat. A rendszer keretében polgári jogi, közigazgatási jogi és büntetőjogi kérdésekben egyaránt nyújtanak segítséget. A rendszert az Igazságügyi Minisztérium felügyeli és irányítja.¹³ 1995-ben hozták létre az első központot, 1997-ben már száz segélyszervezet, 2017-ben pedig már háromezer-kétszáz ilyen szervezet működött az országban. A jogsegély szervezetek által kezelt ügyek száma 2017-ben elérte az 1 millió 307 ezer

Ginevra Peruginelli az Olasz Nemzeti Kutatási Tanács (National Research Council of Italy) munkatársa a joghoz való szabad hozzáféréssel foglalkozott *Access and knowledge of the law: supporting migrants in understanding law* című előadásában. Az 1992-ben alakult önkéntes szervezet, a Free Access to Law Movement (FALM)¹⁴ a joghoz való szabad hozzáférés biztosítását tűzte ki célul. A moz-

galomnak több mint 60 tagszervezete van a világ minden tájáról. Tagjai között találunk egyetemeket, civil szervezeteket és jogász szervezeteket egyaránt. A jogi információkhoz való hozzáférés bizonyos csoportok, közösségek számára még nagyobb kihívást jelent. Az előadó a bevándorlók joghoz történő hozzáférését vizsgálta, akik ebből a szempontból a sebezhető, illetve hátrányos helyzetű csoportok körébe tartoznak. A prezentációból alapvetően az olaszországi lehetőségeket, megoldásokat ismerhettük meg, így például a PAESI immigration web portal-t, amely az Olaszországban élő bevándorlók tájékozódását, a jogi információkhoz történő hozzáférését kívánja segíteni.¹⁵

A harmadik prezentációban – *GOALI goes to Johannesburg – Training and outreach in South Africa for Research4Life's Global Online Access to Legal Information Program* – **Jacob Sayward**, a Cornell Egyetem Jogi Könyvtárának (Cornell Law School Library)¹⁶ munkatársa a GOALI¹⁷ programot mutatta be, amely a fejlődő országokban ingyenes vagy nagyon olcsó online hozzáférést biztosít a jogi kutatáshoz és képzéshez. A GOALI tudományos folyóiratokat, kiadványokat és adatbázisokat tartalmaz a világ vezető kiadóitól. A program kínálta lehetőségeket kizárólag abból a 115 fejlődő országból lehet előzetes regisztráció után elérni, amelyek a program honlapján szerepelnek.¹⁸ A GOALI egyetemisták, kutatók, könyvtárosok és gyakorló jogászok számára is nyitva áll, kizárólag a saját intézményükön keresztül. A GOALI partnerségben működik a Nemzetközi Munkügyi Szervezet (ILO), tudományos partnerei pedig a Cornell Law School Library és a Lillian Goldman Law Library at Yale Law School. A GOALI egyike a Research4life (R4L)¹⁹ által működtetett programoknak.

Az előadó részletesen bemutatta a Cornell Law School Library kebelében működő Cornell Legal Research Clinic²⁰ tevékenységét, amelyet 2016-ban alapítottak és jogi kutatással kapcsolatos szolgáltatásokat nyújt. A szolgáltatásba bevonják a joghallgatókat is, akik ily módon gyakorlati jogi ismeretekre is szert tesznek.

2019 januárjában a Cornell Law Library könyvtárosa két joghallgató közreműködésével három napos workshop programot tartott a GOALI használatáról Dél-Afrikában a Johannesburgi Egyetemen. Az előadásból a workshop előkészítő munkálatairól, majd a képzésről is megtudhattunk részleteket.

Az előadások mellett részt vehettem a Jogi Könyvtárak Szekció által szervezett könyvtárlátogatáson is, melynek keretében felkerestük az Athéni Egyetem Jogi Karának Könyvtárát (National and Kapodistrian University of Athens, Library of Law School). A könyvtárba vezető úton a kari könyvtár vezetője bemutatott néhány jelentős, nevezetes épületet, így megnéztük a Nemzeti Könyvtár régi épületét, az Athéni Egyetemet, valamint az Athéni Akadémiát.

Az új jogi könyvtár 2016 októberében nyílt meg egy nagyon szép történelmi épületben, az Old Chemistry Laboratory épületében, amely az 1870-es években épült. A könyvtár állománya 93 500 kötet könyvből és mintegy 29 000 kötet

időszaki kiadványból áll, melyek lefedik a jog valamennyi területét görög, valamint elsősorban angol és német nyelven. A könyvtár honlapja csak görög nyelven érhető el.²¹ A könyvtárlátogatás után kisebb fogadást adtak tiszteletünkre a görög kollégák, ahol lehetőség volt tapasztalatok megosztására, a szakmai kérdések megvitatására is.

A Jogi Könyvtárak Szekció programja mellett természetesen még számos jogi vonatkozású előadás volt hallható. Az Open Access etikai és jogi kérdéseit járta körül prezentációjában **Ben White**, a British Library munkatársa, aki mindegyik előtt azt vizsgálta, hogy mennyiben jelenthetnek megoldást az Open Access kínálta lehetőségek a szerzői jogi szabályok által emelt korlátozásokra. Az előadó áttekintette az Egyesült Királyság és az USA vonatkozó – elsősorban szerzői jogi - szabályait, valamint részletesen bemutatta a modellértékűnek számító Harvard Open Access Policy lényegét.²²

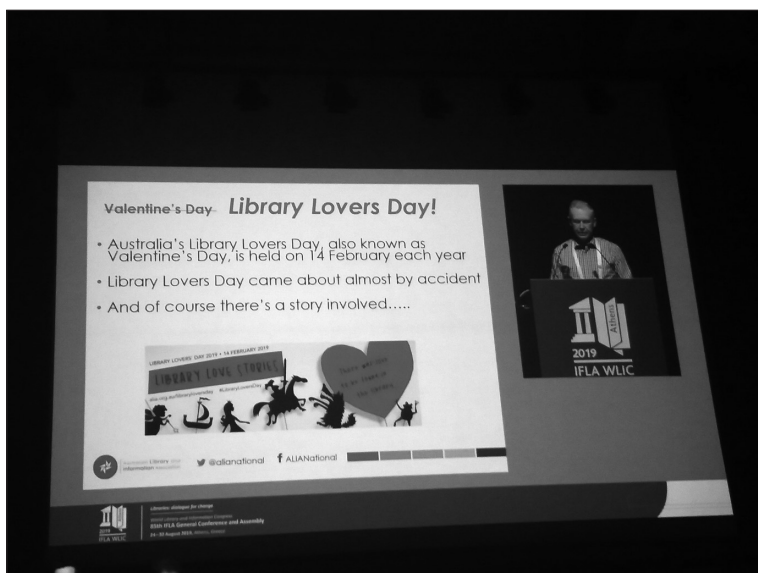
Ben White előadás közben

Az IFLA már több mint tíz éve bekapcsolódott a Szellemi Tulajdon Világszervezete (WIPO) munkájába, elsősorban a könyvtárak számára biztosított szerzői jogi kivételek és korlátozások tekintetében.²³ A WIPO update – IFLA című előadásban **Geidy Lung**, a WIPO munkatársa bemutatta ennek a közös munkának a főbb mozzanatait és eredményeit, amelyek között az egyik legfontosabb a mérföldkőnek számító Marrákési Szerződés (Treaty of Marrakesch), amelyet 2013-ban fogadtak el, és amelynek célja a vakok és gyengénlátók, valamint látási képességeikben egyéb okból korlátozott személyek nyomtatott művekhez való hozzáféréseinek elősegítése. A prezentáció felidézte a szellemi alkotásokkal

kapcsolatos további nemzetközi egyezményeket is, és bemutatta, hogy a WIPO égisze alatt elfogadott megállapodások, jelentések és az ott zajló egyéb folyamatok, törekvések hogyan támogatják a könyvtárak munkáját. Az előadó felhívta a figyelmet a WIPO Akadémia tevékenységére²⁴, amely kurzusaival, távoktatási tevékenységével segítséget nyújt az új folyamatok, eredmények megismeréséhez, elsajátításához a WIPO tagállamai számára.

A konferencián a jogi előadások mellett természetesen számos más érdekes, hasznos előadást hallgathattam meg, küzdve a bőség zavarával, hiszen volt, hogy hat-nyolc szekció előadása zajlott egy időben. Sokszor nehéz volt választani, még azzal együtt is, hogy megvolt az átjárhatóság lehetősége az egyes panelek között.²⁵

Az úgymond komoly előadások mellett üde színfoltot jelentettek a Library Love Stories - New Professionals with Management and Marketing tematikus blokkon belül elhangzott prezentációk. **Robert Knight**, az Ausztrál Könyvtári Egyesület (Australian Library and Information Association) elnöke *Keynote: Library Love Stories from Down Under* címmel mutatta be, hogyan született meg a Library Lovers Day gondolata, melyet Ausztráliában 2006 óta minden évben február 14-én ünnepelnek.

Library Lovers Day

A konferencia a tapasztalatok, a tudás elmélyítése mellett lehetőséget adott a szakmai és az emberi kapcsolatok erősítésére, bővítésére is. E helyütt is köszönöm ismételten a részvétel lehetőségét!

Jegyzetek

1. *Libraries: dialogue for change*. IFLA World Library and Information Congress. 85th IFLA General Conference and Assembly, Athens. 24–30 August 2019. A konferencia oldala az alábbi linken érhető el: <https://2019.ifla.org/> (2019.09.30.)
2. <https://library.famu.edu/lawlibrary> (2019.09.30.)
3. <https://www.govtrack.us/congress/bills/88/hr7152/text> (2019.09.30.)
4. A gyűjteményről további információk érhetőek el az alábbi oldalon: <https://commons.law.famu.edu/virgil-hawkins-archive/> (2019.09.30.)
5. <https://www.mcgill.ca/library/branches/law/about> (2019.09.30.)
6. A kanadai jogrendszere vegyes jogrendszer, a római-germán vagy más elnevezéssel kontinentális (civiljogi) és a common law jogrendszerek jellegzetességei együtt élnek benne.
7. A gyűjteményről további információk érhetőek el az alábbi oldalon: <https://www.mcgill.ca/wainwright/library/wwcollection> (2019.09.30.)
8. <https://abawtp.law.stanford.edu/about> (2019.09.30.)
9. <https://law.stanford.edu/robert-crown-law-library/> (2019.09.30.)
10. A gyűjtemény hanganyaga ezen az oldalon érhető el: <https://abawtp.law.stanford.edu/> (2019.09.30.)
11. <https://wlh.law.stanford.edu/> (2019.09.30.)
12. <https://metoomvmt.org/> (2019.09.30.)
13. China Legal Information Center: <http://english.legalinfo.gov.cn/> (2019.09.30.)
14. <http://www.fatlm.org/> (2019.09.30.)
15. <https://www2.immigrazione.regione.toscana.it/home/> (2019.09.30.)
16. <https://law.library.cornell.edu/> (2019.09.30.)
17. <https://www.ilo.org/goali/lang--en/index.htm> (2019.09.30.)
18. <https://www.research4life.org/access/eligibility/> (2019.09.30.)
19. <https://www.research4life.org/> (2019.09.30.)
20. <https://law.library.cornell.edu/lrc> (2019.09.30.)
21. <http://law.lib.uoa.gr/> (2019.09.30.)
22. <https://osc.hul.harvard.edu/policies/> (2019.09.30.)
23. <https://www.ifla.org/copyright-tlib> (2019.09.30.)
24. <https://www.wipo.int/academy/en/> (2019.09.30.)
25. A konferencia részletes programja ezen az oldalon érhető el: <https://2019.ifla.org/conference-programme/>

A cikkben látható fényképeket a szerző készítette.

Megjelent a MAKSZAB 2019/1-es száma

A Könyvtári Intézet kiadásában megjelenő Magyar Könyvtári Szakirodalom Bibliográfiája legújabb, 2019/1-es füzeté elérhető a Könyvtártudományi Szakkönyvtár oldalán. Az évente kétszer – 2005 óta kizárólag online – megjelenő nemzeti szakbibliográfia tételei – a mongráfiák kivételével – a HUMANUS adatbázisban is megtalálhatók. A bibliográfia PDF-füzetéi az alábbi oldalról le is tölthetők:

<https://ki.oszk.hu/konyvtar/magyar-konyvtari-szakirodalom-bibliografiaja>.

(Forrás: <https://ki.oszk.hu/>)

IFLA-konferencia – mindenekelőtt – a szabványok és a szerzői jog szemszögéből

ISBD és IFLA LRM

2019 augusztusától vált hivatalossá, hogy a jövőben az OSZK két munkatársa is részt vesz az IFLA könyvtári információfeldolgozás szempontjából meghatározó jelentőségű munkacsoportjainak tevékenységében. A két szabványfelülvizsgáló-munkacsoport közül az egyik az ISBD Review Group, amely a Nemzetközi Szabványos Bibliográfiai Leírási Szabályzat (*International Standard Bibliographic Description – ISBD*), míg a másik az IFLA BCM Review Group, amely a *bibliográfiai fogalmi modellek* fejlesztéséért és gondozásáért felel. Előbbiben Fejes Judit, utóbbiban pedig *e sorok szerzője* képviseli mostantól hazánkat és a nemzeti könyvtárat. A tagokkal kapcsolatban alapvető elvárás, hogy részt vegyenek az IFLA-közgyűlések keretében megtartott munkacsoport-értekezleteken. Utóbbiak a szokásos formalításokon (elnökválasztás, munkabeszámolók és -tervek elfogadása stb.) túl a kurrens feladatokhoz köthető szakmai vitákra is kiterjednek. A fogalmi modellekkel foglalkozó szabványfelülvizsgáló-munkacsoport jelenlegi legfontosabb feladata a különböző modellek összehangolása, így mindenekelőtt a múzeumi szférával együttműködésben létrehozott FRBRoo-dokumentum felülvizsgálata, az új könyvtári referenciamodellel (IFLA LRM¹) való megfeleltetése, ennek folytán pedig egy új közös modell (LRMoo) kidolgozása.

Egyetemes Tizedes Osztályozás (ETO)

Az IFLA-közgyűlések szokásos programjának része az *ETO Konzorcium*² beszámolója az éves munkáról, az ETO-val kapcsolatos újabb fejleményekről,

amely utóbbiak között említendő az OSZK ez évi csatlakozása a konzorciumhoz. Míg a nemzeti könyvtár a Nemzeti Névtér rendszerében szándékozik megjeleníteni az ETO új kiadását, addig a konzorciumhoz ugyancsak most csatlakozó szerbek az UDC Hub elnevezésű online platformon publikálják a saját új táblákat, amelyeket a nemzeti könyvtár részéről 26 osztályozási szakértő, illetve 6 önkéntes fordító segítségével készítettek el. A munkát a projektvezető mellett további három munkatárs koordinálta, akik külön-külön feleltek a humán területért, a társadalom- és természettudományokért. A *Matica Srpska* könyvtára két koordinátort és hat fordító munkatársat (könyvtári alkalmazottat) kölcsönzött a munkához, míg a belgrádi Egyetemi Könyvtár további egy koordinátorral és 24 fordítóval (18 könyvtáros, 6 hallgató) vette ki részét a fordításból, amely során a korábbi – szerb-horvát nyelvű – kiadásra építhettek. Forrásnyelvként ugyanakkor kizárólag az angolt használhatták, mivel az egyéb nyelvű kiadásokhoz való hozzáférés további előfizetéshez kötött. (A más nyelvű kiadásokkal való behasonlítás pedig olykor nagy könnyebbséget jelentene: az IFLA LRM magyarításakor igencsak hiányolták a fordítók, lektorálást végzők, hogy az eredeti angol nyelvűn kívül – akkor még – nem publikáltak további változatokat.)

Az ETO új kiadásában található változásokról **Aida Slavic** főszerkesztő aszszony adott rövid tájékoztatást: többek között bővült, finomodott a nyelvi, a földrajzi, a személyi alosztások köre, valamint kiegészültek, esetenként korrigálódtak a gyorsan fejlődő tudományok (számítástechnika, biológia, orvostudomány stb.). Fontos, hogy egyes szimbólumok jelentése változott, illetve új jelek kerültek bevezetésre. Példának okáért a kettőskereszt (#) az egyszerű számokat előzi meg ezentúl: pl. 681.6-62#3, aminek jelentése: háromszínű grafikus reprodukciós be rendezés; valamint a függőleges vonal az ETO-jelzetek rövidítésére szolgál (pl. 329.12:329.13:329.23 helyett 329.12|13|23).

A szemantikus webes fejlesztési tendenciák fényében kulcsfontosságú, hogy a konzorcium egy olyan több szintű kiszolgálói rendszeren dolgozik, amely a kapcsolt adatok (Linked Data) egy részéhez nyílt, egy másikhoz fizetőfalas hozzáférést biztosít majd, egyben változtatni szeretnének az URI-k felépítésén, valamint az XML/RDF sémán.

Szemantikusweb-építési praktikák

A szingapúri *National Library Board* alá a nemzeti könyvtáron és levéltáron kívül további 26 közkönyvtár tartozik. Különleges projektjükben a digitalizált könyvtári állomány strukturálatlan, természetes nyelvi szövegeiből nyertek ki a szövegbányászat eszközeivel a továbbiakban jól strukturálható entitásadatokat. Az entitásfelismerési algoritmusok alkalmazásával azután RDF-nyelven megfogalmazott kapcsolatokat létesítettek az egyes entítások között.³

A könyvtárakat máig meghatározó rekordcentrikus szemlélettől való eltávolodás szempontjából különösen előremutató az OCLC szervezet „*Passage*” kuta-

tási projektje⁴, amely a nyílt forráskódú, strukturált adatok szerkesztésére alkalmas *Wikibase* applikációegyüttesen alapul, és egyszerű mechanizmusokat kínál a könyvtárosok számára, hogy kapcsolt adatokat hozzanak létre, ontológiákat építsenek. A korábbi leírási metódusokat – az eltérő helyszíneken létrejött adatokra épülő – tudásgráfok alkotása váltja fel, ami igényli az együttműködő rendszerek meglétét, az adatimport és -export egyszerűsítését. Az OCLC által fejlesztett megoldásokkal kiegészített Wikibase platform használatának egyik fontos előnye volt, hogy a projektben részt vevő könyvtárosok anélkül is ellenőrizni tudták, hogyan jelennek meg az általuk létrehozott adatok discovery felületen, hogy ki léptek volna a metaadat-létrehozás munkafolyamatából. A projekt fontos tapasztalata volt az authority és a bibliográfiai adatok közötti különbségek elmosódása a Wikibase-alapú leírásokban. A projektrészvevők paradigmaváltásként tekintenek a rekordoktól a tudásgráfok irányába való elmozdulásra.

Ahava Cohen arról számolt be⁵ – a tőle megszokott lelkesedéssel –, hogyan lett az Izraeli Nemzeti Könyvtár által épített s gondozott authority állományból nemzeti authority adatbázis, ha úgy tetszik: *Nemzeti Névtér*. Az országban használt nyelvek szerint eleinte négy különálló részből felépülő authority állományt előbb a VIAF segítségével próbálták egységesíteni, később egy másik megoldáshoz folyamodtak, a MARC-alapú authority rekordokon belül a kitüntetett hozzáférési pontok 1XX-es mezőjéhez egy nem szabványos \$9 almezőt definiáltak, amellyel a bibliográfiai rekordhoz hozzá tudták kapcsolni az authority rekordban található megfelelő nyelvű és írásrendszerű névformát:

<u>035</u>	‡a (NLI)000013916
<u>010</u>	‡a n 50047804
<u>046</u>	‡f 1894-07-13 ‡g 1940-01-27 ‡2 edtf
<u>100</u>	1 ‡a Babel, I. ‡q (Isaak), ‡d 1894-1940 ‡9 lat
<u>100</u>	1 ‡a Бабель, И. ‡q (Исаак), ‡d 1894-1940 ‡9 cyr
<u>100</u>	1 ‡a בבל, יצחק, ‡d 1894-1940 ‡9 heb
<u>370</u>	‡a Odesa (Ukraine) ‡b Moscow (Russia) ‡2 nliaf
<u>375</u>	‡a male

Az izraeli nemzeti authority adatbázis (NNL10) 1,5 millió név-authorityt tartalmaz, további 193 000 testületi- és rendezvénynevet, 31 000 egységesített címet, 967 000 tárgyszót, 157 000 földrajzi nevet, amelyek között a felhasználók a saját nyelvükön és írásrendszerüket használva kereshetnek. Öt év leforgása alatt az NNL10 egyetlen könyvtár authority adatbázisából 20 aktív, és a világ egyéb részein található megszámlálhatatlan passzív intézmény kiszolgálójává nőtte ki magát. Természetesen, a kor szellemének megfelelően, további cél az adatok Lin-

ked Data-ként való felhasználása, amely nem kevés manuális beavatkozást igényel az egyes nevek rendezése, összeillesztése kapcsán, valamint együtt jár a rekordok azonosítókkal (pl. VIAF, ORCID) való gazdagításával.

Hazai szempontból sem elhanyagolható fontosságú a könyvtári feldolgozás során alkalmazott nemzetközi authority állományok és névterek kérdése, hiszen az szorosan kapcsolódik – példának okáért – az új katalogizálási szabályok bevezetéséhez is. Ezért is követtük különös figyelemmel a kapcsolt adatokkal foglalkozó műszaki albizottság (Linked Data Technical Sub-Committee, LIDATEC)⁶ IFLA-névterekkel kapcsolatos tevékenységéről szóló beszámolót. Ebből kiderült, hogy a könyvtárak világában ajánlottan alkalmazott névterek gondozásának, építésének finanszírozási modellje még kidolgozás alatt áll, és – többek között – az is felvetődött, hogy a nemzeti könyvtárak járuljanak hozzá a kapcsolódó feladatok elvégzéséhez.

A feldolgozás elemkészletei esetében a nemzetközi megfelelés és a webes láthatóság érdekében megfontolandó az IFLA-névterek és UDC-névterek egyeztetése (mappolása), együttműködése a nemzeti névtérrel.

Szerzői jog, kiadói-könyvtári együttműködés

A szerzői jog továbbra is „forró” téma az IFLA berkeiben, így nem egy előadást szenteltek ezúttal is a kérdésnek. Különösen érdekes volt hallani a kontrollált digitális kölcsönzésről⁷, amely az amerikai „fair use”/kanadai „fair dealing” mentén megfogalmazott szolgáltatási politikán alapul, és lényege, hogy a könyvtár a digitális másolatokat a nyomtatott példányok számában kölcsönöztesse. Ez egyébiránt egybevág az uniós jogszabályokból következő modellel, ahogy az is harmonizál az aktuális EU-törekvésekkel⁸, hogy a szolgáltatás nem a kiadók által kínált licenctalapú e-kölcsönzést kívánja leváltani, hanem elsősorban a *kereskedelmi forgalomból kikerült, ugyanakkor még jogvédett művekre* koncentrálni.

A könyvtárakra a kiadók a mai napig hajlamosak konkurenciaként tekinteni. Legújabbán az e-kölcsönzés térhódítása által érzik fenyegetve piaci stabilitásukat. Nem az IFLA-konferencián bemutatkozó Panorama projekt⁹ az első, amely – a kiadói, könyvterjesztői és könyvtári adatok egybegyűjtésével és elemzésével – rávilágít a könyvvásárlási és könyvkölcsönzési aktivitás korrelációjára. A kiadók és könyvtárak közötti együttműködések ösztönző kezdeményezés például kimutatta, hogy a korábban kikölcsönzött könyvet az esetek nagyobb részében, mintegy 60 %-ában az olvasók meg is vásárolják, illetve 77 %-uk további műveket is vásárol a szerzőtől.

Időszaki kiadványok

Az időszaki kiadványok dinamikus világa általában kihívások elé állítja a könyvtári szakembereket. **Gaëlle Béquet**, az ISSN Nemzetközi Központ vezetője a szabvány 2007-es revízióját követő eseményekről számolt be¹⁰, így például az

IFLA LRM megjelenéséről, a fogalomkonszolidációról, amelynek révén a korábban bevezetett „folytatódó forrás” kifejezés helyébe a „diakronikus mű” lépett, stb., valamint felvetette, hogy az ISSN-nel szemben újabban megfogalmazódik elvárásként, hogy valamiféle minőségi „védjegy” szerepét töltsse be, ami sose volt célja.

Egy további előadás tárgya volt az időszaki kiadványok több könyvtári gyűjteményre kiterjedő, példányszintű állományelemzése, amelynek elsődleges célja a (kollektív) *gyűjteményszervezés optimalizálása* és a *gyűjteményi átfedések feltérképezése*. Utóbbinak legfőbb akadályja lehet az előadó szerint a megfelelő numerikus azonosítók hiánya. Az előadás alapjául szolgáló tanulmány¹¹ részletesen ismerteti az eltérő állományadatok kinyerésére, egyeztetésére (mappolására) kidolgozott eljárásmenetet, amely a példányszintű elemzés alapja, és amelyet meg kell előznie az állományátfedések bibliográfiai szinten zajló (az OCLC WorldCat katalógusára építő) azonosításának. Az *állományelemzés* és a *közös katalógusépítés* mellett az *adatmigráció* előkészítése szempontjából is fontos az időszaki kiadványok állományadatainak standardizálása, ahogy az például az Illinois-i Egyetem egyik könyvtárában zajlott, ahol az állománymegjegyzéseket – a vonatkozó előadásban¹² meglehetősen részletességgel ismertetett – automatizált eljárással egységesítették.

Zárszó

Jelen írásunknak nem volt célja, hogy számba vegye mindazon előadások és egyéb alkalmak tartalmát, amelyekben az IFLA-rendezvény hat napja alatt részt vehettünk, csupán a témák sokféleségét érzékeltető rövid beszámolóra vállalkoztunk. Fontos emellett hangsúlyoznunk, hogy az OSZK-s munkatársaknak az IFLA-munkacsoportokban való részvétele egyedülálló helyzet, amennyiben a korábbiaktól eltérően ezúttal közvetlen ráhatást jelent a nemzetközi katalogizálás alapvető dokumentumainak és modelljeinek alakítására, hozzájárulva egyúttal nemzetközi szakmai jelenlétünkhöz.

Jegyzetek

1. IFLA Library Reference Model (LRM) – elérhető elektronikusan öt nyelven, köztük magyarul: <https://www.ifla.org/publications/node/11412> (2019.10.01.)
2. UDC Consortium, elektronikusan elérhető: <http://www.udcc.org/> (2019.10.01.)
3. Ee, Min Hoon: *Mining Text, Linking Entities – NLB’s Journey*. Elhangzott: IFLA WLIC 2019 – Athens, Greece – Libraries: dialogue for change, Session 114 – Knowledge Management with Information Technology and Big Data. Elektronikusan elérhető: <http://library.ifla.org/2448/1/114-ee-en.pdf> (2019.10.01.)
4. A projektről készül jelentés e-könyv formájában olvasható: *Creating library linked data with Wikibase: lessons learned from Project Passage* (online). Dublin, Ohio, USA: OCLC Research, 2019. Elektronikusan elérhető: <https://www.oclc.org/content/>

- dam/research/publications/2019/oclcresearch-creating-library-linked-data-with-wikibase-project-passage.pdf (2019.10.01.)
5. Cohen, Ahava: *'This small one shall be great': NNL10 – from local authority database to national (and international) powerhouse.* Elektronikusan elérhető: <http://library.ifla.org/2499/1/181-cohen-en.pdf> (2019.10.01.)
  6. About the Linked Data Technical Sub-Committee. Elektronikusan elérhető: <https://www.ifla.org/DE/about-lidatec> (2019.10.01.)
  7. A szolgáltatás honlapja: <https://controleddigitallending.org/> (2019.10.01.)
  8. Vö.: Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/790 irányelve (2019. április 17.) a digitális egységes piacon a szerzői és szomszédos jogokról, valamint a 96/9/EK és a 2001/29/EK irányelv módosításáról. Elektronikusan elérhető: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=CELEX:32019L0790&from=EN> (2019.10.01.)
  9. A projektről: <https://www.panoramaproject.org/> (2019.10.01.)
  10. Béquet, Gaëlle: *It takes a world to review a standard like ISSN!* Elhangzott: IFLA WLIC 2019 – Athens, Greece – Libraries: dialogue for change, Session 208, Serial, Continuing Resource and Scholarly Communication Related Standards – Serials and Other Continuing Resources. Elektronikusan elérhető: <http://library.ifla.org/2470/1/208-bequet-en.pdf> (2019.10.01.)
  11. Keller, Shannon – Wood, Amy: *Using standard numbers to conduct a serial item-level holdings analysis of the ReCAP partners' collections.* Elhangzott: IFLA WLIC 2019 – Athens, Greece – Libraries: dialogue for change, Session 208, Serial, Continuing Resource and Scholarly Communication Related Standards – Serials and Other Continuing Resources. Elektronikusan elérhető: <http://library.ifla.org/2467/1/208-keller-en.pdf> (2019.10.01.)
  12. Carlstone, Jamie: *Creating new policies and automating standardization for serials holdings records.* Elhangzott: IFLA WLIC 2019 – Athens, Greece – Libraries: dialogue for change, Session 208, Serial, Continuing Resource and Scholarly Communication Related Standards – Serials and Other Continuing Resources. Elektronikusan elérhető: <http://library.ifla.org/2469/1/208-carlstone-en.pdf> (2019.10.01.)

Füzéki István-émlékérmét kapott Balogh Mihály

A Magyar Könyvtárosok Egyesülete együttműködő partnereivel, az Országos Széchényi Könyvtárral, a Könyvtári Intézettel és a Központi Statisztikai Hivatal Könyvtárával 2019. október 25-én pénteken délután 14 órai kezdettel ünnepi megemlékezést tartott az 1956-os forradalom és szabadságharc hőseinek tiszteletére.

Koszorúzással emlékeztek meg az 1956-os forradalom mártír könyvtárosára,

Füzéki Istvánra, akit bátor kiállásáért a szovjet csapatok kivégeztek.

A megemlékezés folytatásaként ünnepélyes keretek között adták át a 2019. évi

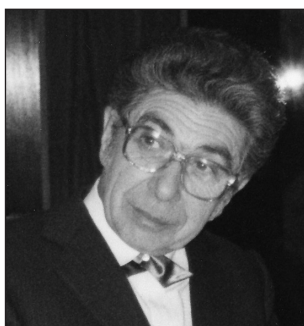
Füzéki István-émlékérmét. A 2019-es díjazott Balogh Mihály,

az Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum nyugalmazott igazgatója.

(Forrás: <https://mke.info.hu/>)

Szilágyi Irén

In memoriam dr. Simon Zoltán

2019. május 14-én meghalt Simon Zoltán. Hívogatjuk egymást az ismerősökkel, volt kollégákkal és hitetlenkedünk, hiszen *„tegnap előtt találkoztam Zolival”, „jelentkezett a galyatetői kirándulásunkra”, „szervezte az esedékes érettségi találkozót”*. Igen, nyugdíjazása után is főszereplője és motorja volt Zoli a közösségi alkalmaknak. Kiteljesedett életet élt a könyvtári, kritikusi és irodalomtörténeti munkájában, de a társas kapcsolataiban is. Soha nem hiányzott a beszélgetős, meghitt munkatársi összejövetelekről. Kifogyhatatlan volt a bölcsességekből, s mindnyájunkat lenyűgözött páratlan műveltségével, szellemességével, adomázó jókedvével az emlékek izes, színes felidézésével.

Nehezen fogtam hozzá az emlékezés megírásához. Sok időt töltöttünk együtt, évekig én voltam a „módszertani osztály”, ő pedig az osztályvezető. Szeretettel és tisztelettel gondolok rá, pályafutásom legfontosabb tanítómestere volt. Nagyon szerencsésnek érzem magam, hogy vele dolgozhattam. Nagyrabecsülés övezte személyiségét Hajdú-Bihar megye könyvtáraiban és településein egyaránt.

Tisztelték, becsülték és szerették könyvtárosaink meg-megújuló tenni akarásáért, mértéktartó szigorúságáért és barátságosságáért. Igazságosság és segítőkészség jellemezte. Észrevételei, tanácsai mögött nagy szakmai tudás, pedagógiai tapasztalat és emberi bölcsesség húzódott meg, ezért volt hiteles minden megnyilvánulása.

Simon Zoltán Debrecenben született 1935. július 16-án . A Fazekas Gimnáziumban érettségizett, azután a Kossuth Lajos Tudományegyetemen szerzett magyar-történelem szakos diplomát. 1956. október 23-án a debreceni egyetemi tüntetés egyik szervezője volt, és tagja lett a Debreceni Szocialista Forradalmi Bizottmánynak. Ennek következményeként 1957-ben négy évre kizárták az egyetemről. Dolgozott tanítóként és segédmunkásként is.

1964 óta dolgozott könyvtárosként a Hajdú-Bihar Megyei Könyvtárban, 1967 és 1991 között a módszertani osztályt vezette, 1991 és 1996 között pedig a könyvtár igazgatójaként tevékenykedett. 1968 és 1990 között az Alföld rovatvezetője volt. 1987 óta az Írószövetség kelet-magyarországi csoportjának titkára.

Az a negyedszázad, amit módszertanusként dolgozott, a hazai könyvtárügy sikerekben és eredményekben gazdag korszaka, a módszertani munka kiteljesedésének virágkora volt. Az új könyvtárfejlesztési koncepció az európai gyakorlathoz igazodott. Könyvtárak épültek, a függetlenített könyvtárosok száma megduplázódott, megépültek az alapkatalógusok, bővültek a szolgáltatások. A Megyei Könyvtár hálózatfejlesztési keretének felhasználása magában foglalta a könyvtárak belső terének megtervezésétől kezdve, a megrendelt bútorok, szőnyegek, függönyök kiválasztásán túl a manuális közreműködést is: az új könyvtárak bútorainak összeszerelését, beállítását és az eligazító feliratok elkészítését is. - Simon Zoltán asztalosi ismereteinek nagy hasznát vették a könyvtárak.

Az állománygyarapításhoz összeállítottuk a kisebb könyvtárak kézikönyveinek minimumjegyzékét, a duplumokat pedig átcsoportosítottuk. Nagy gondot fordítottunk a tartalmilag elavult művek kivonására és az olvasói igényeket is figyelembe vettük a fölös példányok leválogatására, felvállalva az ebből eredő adminisztratív feladatokat is. A Módszertani levelek sorozatban a Kézikönyvtári minimumjegyzék mellett olyan hasznos kiadványokat szerkesztett Zoli, mint a Zenei szolgáltatás megszervezése, Útmutató a községi könyvtárak költségvetésének összeállításához, Tanácsok feladatai a könyvtárak fenntartásában és ellenőrzésében, Hajdú-Bihar megye közművelődési könyvtárainak cím-és adattára, Periodikák kezelési szabályzata, Állományvédelmi szabályzat. A szépirodalmi, irodalomtudományi, irodalomtörténeti tájékoztatást segítették az Irodalmi örheleink, Ady és Debrecen, Móricz és Debrecen, Költők, írók, kritikusok, és Az Alföld 30 éve című művei. A könyvtárkezelői tankönyv kiegészítéseként készült munkáját A községi könyvtár vezetéséről, magam is sokat forgattam. A módszertani osztály felvállalta az alap és középszintű képzést is. Az első könyvtárkezelői

szaktanfolyam 1981-ben indult 40 résztvevővel. A TEKE statisztikai adattárunk volt az első olyan kiadvány, amit számítógéppel állítottunk össze.

Neki köszönhető a rendszerváltás után kötött együttműködési megállapodások. Ennek a szerződésnek legfontosabb része, hogy a megyei könyvtár szolgáltatásainak segítő tevékenysége viszonzásaként a polgármesterek vállalták, hogy a könyvtárakkal kapcsolatos valamennyi előterjesztésük előtt kikérik a megyei könyvtár véleményét. A megyei könyvtár módszertani munkájának napjainkig ez az alapja.

Az ő nevéhez fűződik Az Év Könyvtárosa-díj megalapítása, amelynek átadása minden év őszén rangos eseményt jelentett a hálózatban.

Igazgatóként támogatója és elősegítője volt a hagyományos hálózati-módszertani tevékenység korszerűsítésének, újszerű együttműködési formákkal való kibővítésének: egyesület, ellátórendszer, alapítvány, hírlevél.

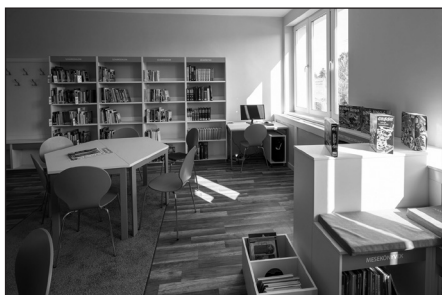
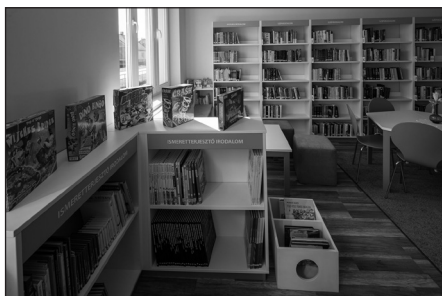
Vezetői munkáját a szakmai igényesség, az átlagon felüli teljesítmény, a kollektivitás és segítőkészség jellemezte. Felkészültsége, tudatossága, emberséges magatartása alapján vált eredményes, elismert vezetővé.

Hivatásának mottóját egy vele készült interjúból vettem kölcsön: „Az eddigi életpasztalatom summája is ez lehetne: a napi élet nem a nagy tétre épít. Napi feladatok vannak, apró ügyek, amiket meg kell oldanunk, s ha ezek megoldódnak, akkor összességében is lép valamit az ember is, az ország és a világ is.”

Amilyen szerényen élt, olyan csendben ment el, nagy űrt hagyva maga után. Mesterem, barátom, nyugodj békében!

Dr. Simon Zoltán könyvtári és irodalmi munkásságát az alábbi díjakkal ismerték el:

- Szocialista Kultúráért (1971)
- Bessenyei-díj (1979)
- Kritikus Nívódíj (1979)
- Szabó Ervin-emlékérem (1987)
- József Attila-díj(1990)
- Alföld-díj (1991)
- 1956-os Emlékérem (1991)
- Kölcsey-díj (1995)
- Pro Literatura (2004)

*KSZR-szolgáltatóbely Himodon 2019-ben. Kapcsolódó cikkünk a 26. oldalon kezdődik.
(Fotó: Szabó Béla)*

3K
3K
3K
3K
3K
3K
3K
3K
3K
3K